

VILNIS

LIETUVIŲ LIAUDIES LAIKRASTIS
LITHUANIAN NEWSPAPER
3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608
Telefonas: (312) 842-7325

VOLUME LXIII Nr. 19

KETVIRTADIENIS, RUGSĖJO [SEPTEMBER] 15, 1983

KAINA 25 c.

KASDIEN

**BUVO ŠILTA VASARA
AČIŲ REAKCININKAMS . . .
ČILĖJE VYKSTA PROTESTAI
SVEČIAI IŠ LIETUVOS**

Na, Čikagą ir pakamavo karščiai. Beveik du mėnesius ko ne kasdien buvo po virš 90 ar arti 90 F laipsnių šilimos. Tokios šiltos vasaros netgi ir senesnio amžiaus žmonės neatsimena.

Žmonės lekavo, aimanavo, turintiems butuose vėsintuvus sąskaitos už vėsintuvams elektrą mažesnių pajamų žmonėms buvo vos įveikiamos. Džiaugėsi tik vėsintuvų kai kurios parduotuvės, kad ir užsilikusios išpardavė.

Neapsiskaičiusios kai kurios senesnio amžiaus moterys koliojo satelitus, kad jį sujaukė klimata.

Ačiū Čikagos miesto taryboje reakcininkų blokui, užsispyrusiam palikti brangių namų savininkams sumažintus nejudomojo turto mokesčius, miesto meras H. Washington turėjo paleisti net virš 2 tūkstančius tarnautojų, jų tarpe policininkų, ugniagesių . . .

Meras šį drastišką ėjimą turėjo daryti todėl, kad subalansavus biudžetą, kad sutaupius milijonus dolerių, kad neatiduoti miestą įkaitu didiesiems bankams, kaip kad yra kituose miestuose, priėjusiuose prie bankroto slenkščio.

Budžeto kongresinės tarnybos tyrinėjimo duomenimis, sako atstovų buto pirmininkas Thomas P. O'Neill, prez. Reaganas nuo 1981 metų apkarpinėdamas valstybės biudžeto deficitą daugiausia nukriaudė biedniesnius, o ne turtingesnius. Pavyzdžiui, šeimas, turinčias per metus mažiau kaip \$20 tūkstančių pajamų, nukriaudė dvigubai daugiau, negu turinčias daugiau kaip \$20 tūkstančių pajamų per metus.

Bet nabagas atstovų buto pirmininkas pamiršo pasakyti, kad apkarpinėjimus užgryė jo demokratų dominuojamas atstovų butas ir respublikonų dominuojamas senatas. Vadinas, ne vienas prezidentas kaltas, o ir kongresas, leidęs jam biudžeto deficitus apkarpinėti.

Išsina taip, kad atstovų buto pirmininkas iš prezidento pasišaipė lygiai taip, kaip katilas juodas pasišaipė iš puodo, kad jis juodas.

Prieš Amerikos Čilėje pasodintą diktatorių prezidentą Augustą Pinochetą visoje šalyje vyksta nesiliaujantys protestai, demonstracijos, šturmvaimiai, kad šalyje būtų atstatytos nors buržuazinės demokratijos laisvės.

Niujorke įsikūrusi žmogaus teisių grupuotė sako, jog diktatorių Pinochetas nuraminimui protestų naudoja "nuoga terora", bet, girdi, vis tiek anksčiau ar vėliau jo diktatoriškam režimui ateis galas, ir, labai galimas daiktas, neužilgo.

SOCIALISTINIAM KAIMUI

Apsilankymas Vilniaus rajono Ždanovo kolūkio centrinėje Kabiškių gyvenvietėje.

Lietuvos Kompartijos Centro Komiteto X plenumas paragino spartinti kaime vykstančius socialinius ir ekonominius pertvarkymus, sudaryti žemdirbiams geresnes darbo ir buitines sąlygas. Nemažą indėlį sprendžiant gyvenamųjų namų statybos kaime klausimus įneša projektuotojai ir statybininkai. Jie paruošė naujo tipo vienabučius gyvenamuosius namus, kuriais pasipuošė Vilniaus rajono Ždanovo kolūkio centrinė Kabiškių gyvenvietė.

Rugpjūčio 15 d. naujas statybas apžiūrėjo Lietuvos KP Centro Komiteto pirmasis sekretorius P. Griškevičius, respublikos Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo pirmininkas A. Barkauskas, Lietuvos KP CK sekretorius V. Astrauskas, respublikos Ministrų Tarybos pirmininko pirmasis pavaduotojas K. Kairys, Ministrų Tarybos pirmininko pavaduotojai J. Bernatavičius ir V. Kazanavičius, žemės ūkio minis-

Rugpjūčio pabaigoje Čikagoje lankėsi Vilniuje išsėnančio laikraščio "Gimtas kraštas" vyriausiasis redaktorius plačiai žinomas poetas Vacys Reimeris su žmona Danute. Jie čia buvo atvykę, išskviesti asmenine viza.

Pakeliui į Čikagą svečiai buvo staptelėję Detroite pas adv. Stefaniją Masytę. Paviešėję Čikagoje, buvo nuvykę pas savo bičiulius į Wisconsiną, paskui į Floridą, rodos, diena stabelėjo Washingtone, iš ten į Niujorką ir iš Niujorko per Montrealį grįžo į namus.

Vacys jau nebe pirmą kartą buvo atvykęs į Ameriką, jo žmona Danutė — pirmą kartą. Žinoma, jai buvo įspudingiau, bet Vacys irgi stebėjosi, kad per dešimt metų daug kas čia pasikeitė. Ypač neberado daugelio pažįstamų pažangiečių, kurie iškeliavo į ten, iš kur niekas negrižta.

S. J. Jokubka

tras M. Grigaliūnas, Valstybinio plano komiteto pirmininko pirmasis pavaduotojas H. Jackevičius, kiti vadovaujantys partiniai ir tarybiniai darbuotojai.

. . . Neseniai plytėjusiame tuščiam lauke išaugę gyvenamieji namai imponuoja ne vien savo solidžiais dydžiais. Jau iš pirmo žvilgsnio susidaro įspūdis, kad juose pragyvens ne viena žmonių karta. Sis įspūdis neapgaulingas.

Toks namas su monolitinėmis sienomis, neturinčiomis jokios "siūlės" ir perdengtas gelžbetonu yra ne tik ilgaamžis. Jis ilgai tarnaus be remonto. Jo sandarumas leis taupiau naudoti apšildymui reikalingą kurą. Ir gyventi patogų: nemaži priebutis ir virtuvė, trys erdvūs kambariai, pagalbinės patalpos, du išėjimai. Esant reikalui, šeimininkas gali iširengti dar ne vieną kambarį mansardoje. Nepamiršti ir kiti kaimo žmogaus poreikiai — yra pastatas gyvuliams ir pašarams laikyti. Kita vertus, monolitas turi savų privalumų ir patiems statybininkams — namas "gaminamas" ne įmonėje, o tiesiog statybos aikštelėje. Pasigaminus klojinis, belieka užpildyti paruoštas jų formas. Sis statybos būdas leidžia taupyti metalą. Ekonomija taip pat gaunama sumažinus statybinių medžiagų transportavimo išlaidas. Suprantama, pageidautinas efektas pasiekiamas tada, kai vienoje vietoje statoma daugiau tokių namų.

Is "Tiesos"

Trumpai

— Japonijos banko prezidentas Haruo Mackawa kaltina JAV, kad Vašingtono finansų politika kelia pasaulyje valiutų nepastovumą.

— AFL-CIO tyrinėjimo duomenimis, daugiau kaip 60 procentų unijistų yra sunerimę, kad kitais metais jie ar kas iš jų šeimos gali būti paleisti iš darbo.

Svarbus įvykis Portugalijoje

Didelį Portugalijos visuomenės susidomėjimą sukėlė leidyklos "Avante!" čia išleistas TSKP CK Generalinio Sekretoriaus, TSRS Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo Pirmininko J. Andropovo kalbų ir straipsnių rinkinys. Jame išspausdinti svarbiausi J. Andropovo pastarųjų metų teoriniai darbai ir kalbos, jų tarpe kalbos TSKP CK 1982 m. lapkričio ir 1983 m. birželio plenumuose, pranešimas Kremluje įvykusiame iškilmingame posėdyje, skirtame TSRS įkūrimo 60-mečiui, straipsnis "Karlo Markso mokymas ir kai kurie socializmo statybos Tarybų Sąjungoje klausimai", atsakymai į spaudos organų, visuomeninių organizacijų atstovų ir žurnalistų klausimus, kuriuose analizuojamos aktualios tarptautinio gyvenimo problemos.

Kalbėdamas oficialaus knygos pristatymo ceremonijoje, žinomas portugalų publicistas Antonijas Borgia pabrėžė, kad J. Andropovo straipsniuose ir kalbose nuodugnai ir visapusiškai analizuojamas tarybinės visuomenės gyvenimas, jos laimėjimai ir pasiekimai kuriant komunizmą. "Tarybų Sąjungos vadovo pasisakymai rodo, kad svarbiausias Tarybų Sąjungos užsienio politikos principas buvo ir tebėra taikos gynimas", — pasakė jis.

Portugalijos komunistų partijos CK politinės komisijos narys, PKP centrinio organo laikraščio "Avante!" vyriausiasis redaktorius Antonijas Diaš Lorensas pažymėjo didžiulę knygos išleidimo reikšmę kaip tik dabar, kai dėl pianų dislokuoti Europoje naujas raketas pasauliui iškilo branduolinės katastrofos grėsmė. "Skirtingai nuo agresyvaus Amerikos administracijos pareiškimų tono, — pabrėžė jis, — TSKP CK Generalinio Sekretoriaus kalbos yra dar vienas įrodymas, kad Tarybų Sąjunga vadovaujasi gera valia, siekia sustabdyti ginklavimosi varžybas ir užtikrinti mūsų planetoje tvirtą taiką".

Leidyklos "Avante!" direktorius Fransiškas Melas pabrėžė, kad J. Andropovo knygos išleidimas — svarbus Portugalijos visuomenės gyvenimo įvykis. Jis pažymėjo, jog leidykla "Avante!" stengsis ir ateityje orientuoti savo veiklą taip, kad būtų teisingai nušviečiama Tarybų Sąjungos ir kitų socialistinių valstybių užsienio bei vidaus politika.

— Pažangių amerikiečių laikraštis "Daily World" ofsetinei technikai pusę milijono dolerių beveik jau surinko parengimais, piknikais bei žmonių aukomis.

— Neišsivysčiusios šalys Vakarų bankams praskolinusios virš \$600 bilijonais. Vien tik Brazilija įklampusi beveik \$100 bilijonų skolon.

VILNIS

Lithuanian Peoples' Bi-weekly (659-780)

Published bi-weekly, Thursday, except when preceded by a Holiday, by the Workers Publishing Association, Inc.
Subscription rates in United States: one year \$10.00, six months \$5.50; Chicago \$12.00, 6 months \$6.50; Canada \$15.00, 6 months \$8.00; foreign countries \$15.00, 6 months \$8.00.

POSTMASTER: Send address changes to the
VILNIS - 3116 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608 Phone 842-7325

Second-class postage paid at Chicago, Illinois (U.S.P.S. 659-780)

Nabagė Anglija

Pastaraisiais dešimtmečiais Anglija vargu ar galėjo pasididžiuoti dideliais laimėjimais: savo ekonominius rodiklius ją pastoviai stumia atgal kitos Vakarų Europos šalys, Japonija. Didžiojoje Britanijoje didesnis nei kitur "senajame žemyne" nedarbas, čia siautėja infliacija, valstybę plėšo Siaurės Airijos problema, galvą kelia rasistai. Žodžiu, pasigirti klestėjimu ar stabilumu nėra kaip. Tačiau nežiūrint to Britų salų akcijos Pentagono biržoje nuolat auga.

Nuo to laiko, kai Londone ėmė valdyti konservatoriai, Amerikos strategai žino, kad Anglijos valdžia beveik besąlygiškai parems bet kurią Pentagono akciją. Taip M. Tečer vyriausybė davė išankstinį sutikimą ir tada, kai Vašingtonas ir NATO štabas panoro dislokuoti Didžiojoje Britanijoje branduolinį užtaisą nešančias amerikietiškas sparnuotąsias raketas.

Anglai ir taip moka karo dievui daugiau negu bet kuri kita Vakarų Europos šalis — moka už karo bazių Gibraltare ir Folklanduose išlaikymą, už kovinius lėktuvus "Harier", už "Reino armijos" buvimą Vakarų Vokietijoje, už amerikietiškas raketas povandeniniams laivams "Traident". Žirkles tarp kylančių militarinių ambicijų ir smunkančios ekonomikos, aišku, turi padengti Britanijos darbo žmonės.

Dabar anglams į kaimynystę bruka svetimas branduolines raketas, nors šalyje šiuo metu gana populiarus judėjimas už atominį nusiginklavimą — Anglijos nusiginklavimą. Anglai nenori būti branduolinius įkaitais — net savo vyriausybės, jau nekalbant apie svetimą.

Juk nesunku suprasti, kokie pavojai grėšia Anglijai globaliniame branduoliniame konflikte — nedidelė teritorija, kurioje yra milžiniški miestai ir koncentruota pramonė, lengvai pažeidžiama.

Amerikos vidutinio nuotolio raketos bus atvežtos į Didžiąją Britaniją jau šių metų gruodžio mėnesį. Londone valdžios pareigūnai, patys jau netikėdami, postringauja apie Britanijos ginkluotųjų pajėgų ir jos atominio ginklo "nepriklausomumą", "savarankiškumą". Kalbama apie kažkokią sudėtingą procedūrą, konsultacijas su premjeru, tik po kurių iš Anglijos karo bazių galėsiančios pakilti amerikietiškos raketas. Iš tikrųjų visi žino, kad konflikto metu — o pagaliau ir visada — ant raketų paleidimo mygtukų bus tik Amerikos kariškių rankos.

Kažkada Siaurės Amerika priklausė Britanijos karūnai. Šiandien paklusnia kolonija norima paversti jau buvusią metropolija. Amerikiečiai vis labiau nori elgtis Anglijoje kaip savo namuose. Neseniai buvo paskelbta apie planus pervesti rezervinį Amerikos pajėgų Europoje štabą iš VFR į Anglijos žemę. Toks žingsnis tik dar labiau padidins virš milijonų Britanijos piliečių pakibusią grėsmę, nes jie kartu su amerikiečių štabu prisims visų atsakomybę už šio štabo avantiūras. V. Kavaliauskas

Tik tenka stebėtis, Tik tenka stebėtis, kaip jie bijo

Vakarų Europoje, ypač Vakarų Vokietijoje, taikos šalininkų judėjimai jau įgavo neregėtą mastą. Visur vyksta didesni ar mažesni mitingai, susirinkimai, piketai, demonstracijos, nukreiptos prieš pasirengimą šių metų pabaigoje pradėti statyti naujas vidutinio nuotolio raketas. Vakarų Vokietijos taikos šalininkų Koordinacinio komiteto ruošiamos rudens akcijos žada būti dar masiškesnės ir audringesnės.

Agresyviajam imperializmui dirbančių reakcinių jėgų gąsdinimai apie "Tarybų Sąjungos grėsmę" piršimas, kad būtina Vakarams apsiginkluoti neduoda laukiama efekto. Kas belieka daryti? Pamėginti įbauginti žmones kitaip, kad palaužus jų pasipriešinimą, pasiryžimą užtvirti kelią branduolinei mirčiai.

Vakarų Vokietijos vidaus reikalų ministras Cimermanas ir teisingumo ministras Engelhardas sumanė ir paruošė įstatymo projektą dėl demonstracijų. Šiuo įstatymu, jeigu užgirs jį bundestagas (parlamentas), bus siekiama įteisinti policijos seniai puoselėjamą įstatymą bausti kiekvieną demonstracijos dalyvį, kuris nepaklūsta reikalavimui nedelsiant išsiskirstyti.

Kaip Vakarų spauda pažymi, Vakarų Vokietijoje jau yra seniai įstatymas, nukreiptas prieš demonstracijas, pagal kurį leidžiama bausti iki trejų metų įkalinti demonstracijų dalyvius "keliančius riaušes". Tačiau pagal šį naują įstatymą, tvarkos ir rimties pažeidėju bus laikomas kiekvienas, einantis demonstrantų kolonoje. Mat, Bonos vidaus reikalų ministras nemato jokio skirtumo tarp "taikių" ir "netaičių" demonstracijų.

Pagal šį drakonišką įstatymą policija ne tik galės sodinti į teisiųjų suolą taikius demonstrantus, o gali atsitikti ir taip: policija sąmoningai pasinaudos tikraisiais tvarkos ardytojais riaušėms išprovokuoti, kad tūkstančius taikių demonstrantų "paverstų" kriminaliniais nusikaltėliais.

Vakarų Vokietijos taikos šalininkų judėjimo koordinacinio komiteto pareiškime sakoma, kad šis drakoniškas įstatymas yra akivaizdus tikslas įbauginti žmones, kad jie nedrįstų dalyvauti judėjime už taiką. Komunistų laikraščio "Unzere cait" įvertinimas šio įstatymo dar tiesesnis — tai "raketinių politikų" baimė prieš savąją liaudį.

2

Iš sunerimusio pasaulio dėl rytojaus

NENORI DIALOGO

Tarptautinis imperializmas siekia karinėmis priemonėmis pasmaugti Nikaragvos revoliuciją, pareiškė, kalbėdamas su žurnalistais Nikaragvos nacionalinio atgimimo vyriausybės vadovaujančios tarybos koordinatorių Daniel Ortega. Jis pažymėjo, kad šiomis sunkiomis dienomis daugelis šalių solidarizuojasi su Nikaragvos liaudimi. Ypač didelę pagalbą ji gauna iš socialistinių valstybių. Ši pagalba teikiama be jokių sąlygų.

Toliau D. Ortega pasakė, kad jo šalis bet kuriuo momentu pasirengusi sėsti prie derybų su JAV stalo, tačiau su Nikaragva susijusios padėties raida rodo kad Vašingtonas nenori dialogo.

KUR LENKIJS VIETA

Lenkijos suverenumo garantija buvo, yra ir bus tai, kad ji — socialistinės sandraugos narė, viena iš Varšuvos Sutarties valstybių, su kuriomis Lenkijos Liaudies Respubliką vienija bendri valstybiniai ir nacionaliniai interesai, bendra visuomeninė santvarka ir tarptautinis solidarumas, rašo laikraštis "Zolnież volnosci". Niekas, pabrėžia laikraštis, neturi abėjoti, kur Lenkijos vieta Europos politiniame žemyne. Mūsų vieta — tikrą ir patikimą bičiulių tarpe.

NEONACISTŲ PROVOKACIJA

Austrijos Rorendorfo miesto policija vieno namo rūsyje aptiko daug sprogstamųjų medžiagų. Tiriant bylą buvo suimti du neonacistai. Sprogstamosios medžiagos buvo skiriamos teroro aktams.

Sprogdinimas seniai tapo Austrijos "rudųjų" provokacinių išpuolių sudedamąja dalimi. Šių metų birželio mėnesį neonacistų sprogstamųjų medžiagų, Bikfordo virvučių, taip pat įtaisų sulėtinto veikimo sprogimams organizuoti sandėlis buvo rastas vienojo oloje netoli Tirolio Zefedo miesto.

ISPRASYTI IŠ ŠALIES

Kaip praneša Zimbabvės vyriausybės atstovas, grupei Anglijos televizijos žurnalistų, atvykusių iš rasistinės Pietų Afrikos, buvo atimtas akreditavimas ir išprašyti iš šalies už tai, kad jie skleidė melagingus prasimanymus apie "genčių vaidus", tariamai vykstančius Matabelelendo rajone. Jų tikslas — apjuodinti kompleksą veiksmingų priemonių, kurių Zimbabvės vyriausybė ėmėsi nacionaliniam susitaikymui ir taikai užtikrinti šalyje.

Anksčiau iš Zimbabės buvo išprašyti Amerikos, Anglijos ir Vakarų Vokietijos žurnalistai, apkaltinti provokacinės informacijos apie respublikos gyvenimą ir jos vyriausybės politikos siuntimu.

ŠTURMINGOS DEMONSTRACIJOS

Pranešimais iš Uagadugu, Aukštutinės Voltos gyventojai remia naują šalies vadovybę, paėmusią valdžią š.m. rugpjūčio 4 d. Ši: Vakarų Afrikos šalies miestuose vyksta demonstracijos su šūkiu "Šalin imperializmą!" "Tegyvuoja revoliucija!"

Masinėje manifestacijoje viename iš didžiausių ekonominių centrų Bobo Diulase priimtas sveikinimo kreipimasis į valdančiąją nacionalinės revoliucijos tarybą.

PAŽYMĖJO NIŪRŲ JUBILIEJŲ

Didelio įtempimo aplinkybėmis pažymėjo Olsterio visuomenė niūrų

jubiliejų — 12 metų sukaktį nuo to laiko, kai Anglijos valdžia įvedė Siaurės Airijoje "nepaprastų įgaliojimų įstatymą". Pagal šį represinį įstatymą visi "itariamai" asmenys gali būti uždaryti į kalėjimus faktiškai be teismo ir tardymo. Šis žingsnis buvo pirmiausia nukreiptas prieš kovotojus už pilietines teises.

KAD ANULIUOTŲ NUTARIMŲ

Policija Italijos Komizo miesto apylinėse, kur statoma JAV branduolinė bazė, surengė tikras grumtynes.

Tris dienas iš eilės šimtai taikos šalininkų, atvykusių čia iš visos Italijos ir iš daugelio kitų Vakarų Europos šalių, piketavo įvažiavimus į statybos aikštelę, reikalaudami, kad Italijos vyriausybė anuliuotų nutarimą, dislokuoti bazėje 112 Amerikos sparnuotųjų raketų.

"ROJUS" VERTEIVOMS

Kaimanų salos — nedidelis archipelagas (jo plotas 259 kvadratiniai kilometrai, gyventojų 17300), plytinis už 300 kilometrų nuo Jamikos, — palyginti mažai žinomas. Netgi ne kiekviename žemėlapyje jas surastum. Tačiau didžiojo biznio vertėivos šias Didžiosios Britanijos valdas, esančias Karibų jūroje, lygina su stambiausiais kapitalistinio pasaulio centrais, kaip Niujorkas, Ciurichas, Honkongas. Vertėivas traukia ne egzotika ar nepaprastas klimatas, o galimybė "daryti didelius pinigus", neapdėdamo mokesčiais.

Kaimanuose sudarinėjami milijardiniai sandėriai, čia įforminama, kad stambiausios įmonės įvairiuose pasaulio kampeliuose pereiną iš vieno savininko kitam. Salų valdžia už visas operacijas ima tik simboliškus mokesčius. Todėl nieko nuostabaus, jeigu 1966 metais Georgetowne, salų administraciniame centre, iš viso buvo tik trys bankai, o dabar jau 320. Dar 13 tūkstančių finansų, draudimo, įvairių kitų kapitalistinio pasaulio kompanijų.

Kokia likimo ironija! Bizneriai pasirinko savo sandėriams vietą, kuri ilgus šimtmečius buvo įžymių piratų bazė, kur susitikinėdavo jūrų plėšikai. Senasis salų pavadinimas — "vėžlių salos". Mat šių gyvūnų buvo itin gausu. Vėliau juos beveik visiškai išnaikino ir dabar laiko tik specialioje fermoje. Salų gyventojai verčiasi, kaip ir anksčiau, iš piratų aptarnavimo, tiktai dabar jau didžiojo biznio piratų. Nors ant milijonierių jachtų nėra vėliavų su sukryžiuotais kaulais ir kaukole, bet iš esmės mažai kas pasikeitė.

Tiktai keletas kompanijų Georgetowne turi savo atstovybes. Dauguma formaliai čia užregistruota. Visi finansiniai sandėriai, operacijos atliekami telefonu arba teleksu. Tokia sistema piniguočiams leidžia, apeinant SNO nutarimus, skirti kreditus rasistinei PAR arba krivinosioms diktatūroms įvairiose žemės rutulio vietose. Ji palengvina Amerikos mafijai panaudoti savo nešvarius pinigus, kurie, kaip tvirtina užsienio spauda, vis didėjančiomis sumomis įdedami į didįjį biznį, politiką.

V. Solovjovas

— Pasaulinė profsąjungų federacija pasmerkė prez. Reagano administraciją už kišimąsi į Centro Amerikos šalių vidaus reikalus.

Vilnis, 1983 rugsėjo 15

SKAMBA HIROŠIMOS VARPAS

1945 metų rugpjūčio pradžioje iš JAV bombonešio numesta atominė bomba sunaikino Japonijos miestą Hirošimą, o po trijų dienų toks pat likimas ištiko ir Nagasakį. Tokiu savo žingsniu Jungtinės Amerikos Valstijos dar prieš 38-erius metus pradėjo vykdyti branduolinio šantažo politiką, kurios smagaly buvo nukreiptas į Tarybų Sąjungą.

Pagal tradiciją Japonijoje kasmet pirmąjį rugpjūčio dešimtadienį Tokijuje, o po to Hirošimoje ir Nagasakyje vyksta tarptautinė konferencija už branduolinio ginklo uždraudimą. Šiais metais joje dalyvavo 33 šalių, taip pat 16 tarptautinių organizacijų atstovai. Šio autoritetingo forumo dėmesio centre — kovos už ginklavimosi varžybų pažabojimą, už masinio naikinimo ginklo uždraudimą klausimai. Delegatai griežtai kritikavo R. Reagano administraciją, kuri plečia vis tobulėsiu masinio naikinimo ginklo sistemų gamybą, vykdo militaristinę agresyvią politiką. "Mes atmetame "riboto" branduolinio karo koncepciją, nes ji nusikaltamai lengvai laiko galimu branduolinio ginklo panaudojimą" — pabrėžiama deklaracijoje, kurią priėmė susitikimo Tokijuje dalyviai. Konferencijoje raginami visi, kam brangi taika, išvien kovoti prieš Amerikos "Peršing-2" ir sparnuotųjų raketų dislokavimą Vakarų Europos teri-

torijoje, vieningai pritarti šių metų rudenį užplanuotiems platiems antibranduoliniams veiksams Europoje.

Toliau aktyvinti antibranduolinius veiksmus aktualu ir Japonijai, nes Pentagonas ketina dislokuoti branduolinį vidutinio nuotolio ginklą ne tik Europos žemyne, bet ir Azijoje, Ramiojo vandenyno rajone ir Tolimuosiuose Rytuose.

Būdinga, kad Japonija — pirmoji pasaulyje šalis, kuriai buvo smogtas atominis smūgis — pati tapo JAV branduoliniu placdermu. Amerikos bazėse šioje šalyje dislokuotas masinio naikinimo ginklas. Pasakelbta, kad JAV septintojo laivyno laivai, besibazuojantys Japonijos uostuose, ginkluojami sparnuotomis raketomis "Tamahauk", kurios 1984 metais bus aprūpintos branduoliniais sprogdikliais. Nors Tokijas neva pritaria trims nebranduoliniams principams: neįveikti, negaminti ir nedislokuoti branduolinio ginklo, tikrovėje Japonijos vadovai apsimeta "nieko nežina" apie šios rūšies ginklo dislokavimą Japonijoje. Tai verčia taikingąją Japonijos viduomenę sustiprinti kovą prieš JAV valdančiųjų sluoksnių keliamą branduolinę grėsmę, už uždraudimą masinio naikinimo ginklo, kuris pirmą kartą buvo panaudotas Hirošimoje ir Nagasakyje.

Vl. Burbulis

Socialistinis Vietnamas ir TSRS

Tarybų Sąjungos ir Vietnamo ekonominis bendradarbiavimas — svarbi abiejų šalių daugiapusių ryšių sudedamoji dalis. VSR šiaurėje, kur išgaunama alavo rūda Tintuko rajone, ir pietuose, kur žemyniniame šelfe vykdoma naftos dujų telkinių žvalgyba, giluminėse ir pajūrio provincijose, visur galima sutikti tarybinius specialistus, kurie ranka rankon dirba su vietnamiečių darbininkais ir inžinieriais. Tarybų Sąjunga teikia paramą Vietnamui vystant pagrindines ekonomikos šakas — energetiką, chemiją, mašinų gamybą, statybinių medžiagų pramonę, geologines paieškas, žemės ūkį, žvejybą ir daugelį kitų. Nuo 1955 m. TSRS teikė Vietnamui paramą, statant daugiau kaip 300 liaudies ūkio objektų. 200 iš jų jau eksploatuojami. Apie platų tarybinės techninės ekonominės paramos mastą Vietnamo Socialistinei Respublikai įtikinamai rodo šie skaičiai: įmonėse, pastatytose Tarybų Sąjungai padedant, pagaminama 35% elektros energijos, 90 — sieros rūgšties, 100 — superfosfato ir apatitų, išgaunama 89% anglių, gaminama 76% metalo pjovimo staklių. Trečiąjį Vietnamo penkmetį (1981-1985 m.) Tarybų Sąjunga dalyvauja tokių stambių objektų statyboje, kaip hidromazgas "Choabin" (2 mln. kW galios), SE "Falaj" (640 tūkst. kW), anglių karjeras "Kaošon" (2 mln. t anglių per metus), alavo rūdynas "Tintuk", naftos saugykla, dizelinių motorų gamykla Godame, namų statybos kombinatai Hanojuje, Haifone, Suanmaje, cemento gamykla "Bišmon" (1,2 mln. t per metus). Dalyvaujant TSRS, Vietname numatoma statyti traktorių gamyklą (20 tūkst. mašinų per metus), gamyklą, gaminančią atsargines dalis automobiliams ir traktoriams, metalurgijos kombinatą (1,5 mln. t plieno). Toliau statoma superfosfato gamykla Lamthao (300 tūkst. t superfosfato per metus). Tarybų Vilnis, 1983 rugsėjo 15

sąjunga teikia pagalbą vystant stambiausią Vietnamo Kuangninko anglių baseiną. 1982 m. pabaigoje atiduota naudoti vienos geriausiai aprūpintos technika Pietrytinėje Azijoje vertikali šachtos "Monziong" pirmoji eilė (450 tūkst. t anglių per metus).

Ryškus bendradarbiavimo pavyzdys naujausiose technikos srityse yra kosminio ryšio antžeminė stotis "Intersputnik", kuri atiduota naudoti 1980 m. viduryje ir padovano-ta Vietnamui. Stotis "Lotos" leidžia Vietnamui keistis televizijos programomis su kitomis šalimis — "Intervidenije" dalyvėmis, taip pat palaikyti telefono ryšį tarp jų per dirbtinį žemės palydovą. Tarybų Sąjungos ir Vietnamo ekonominio bendradarbiavimo planuose daug priemonių skirta vystyti šalies materialinei techninei bazei. Tarybų Sąjungai padedant, pastatytas stambus namų statybos kombinatas, nemažai lengvosios ir maisto pramonės įmonių, iš jų keletas arbatos fabriku, taip pat ir žemės ūkio objektai.

Dabartiniu metu VSR eksportuoja į Tarybų Sąjungą ir kitas socialistines šalis vis daugiau tokios produkcijos, kaip alavas, natūralus kaučiukas, vertingų rūšių mediena, šviežios, konservuotos daržovės ir vaisiai, kava, arbata, tekstilės gaminiai. Tarybų Sąjungos ir Vietnamo prekyba 1981-1985 m., palyginus su ankstesniu penkmečiu, padidės beveik 2 kartus.

Iš "Liaudies ūkis"

Trumpai

— Pagal naują Illinois įstatymą, automobilio vairuotojas gali prarasti vairavimo teises, jeigu 10 kartų nesumokės už automobilio pastatymą prie myterų.

— Liepos 7-10 dienomis Kanados mieste Ottava įvyko tarptautinis fermerių suvažiavimas, kuriame buvo atstovauti Šiaurės Amerikos,

KAIP KUPROTĄ TEISINO . . .

Kartą jau rašėme kaip išėivių religinis žurnalas "Laiškai lietuviams" pabandė turtingiems tautiečiams atkelti vartus į dangaus karalystę. Siūlomas metodas labai paprastas — kiekvienas tautietis, turintis gražaus pinigėlio, privalėjo apsiskelbti, jog nuo šios dienos jis yra dvasingasis vargdienis. Kitaip tariant, bandė paaiškinti žurnalas, turi tapti beturėiu ne fiziškai, o dvasiškai. Būti dvasios ubagu, kaip pasakytų Lietuvoje.

Pasišypoje iš naivių straipsnio autoriaus pono Dauginčio gudravimų, jau galėtume šį žurnalą ir užversti, bet dėmesį traukia ir kitas to paties kūrinio skyrelis, intriguojančiai pavadintas "Kaip pasveikti?"

Dievas visus žmones sutvėrė lygius, primena autorius. O kas vėliau pasidarė? Negerai pasidarė. Lygybės nė kvapo. Vieni turi kiek nori, o kiti — ne. Kurie neturi — pyksta. Streikuoja, mitinguoja. Kai kas ir revoliucijas kelia. Iš turinčių atima. Pomirtinės dangiškos kompensacijos nelaukia. Marksistais ar ateistais pasidarė. Ir Amerika aiškiai ne tuo keliu eina. Prisiminkim istoriją — prieš 137 metus Abraomo Linkolno draugai surinko jam 200 dolerių rinkiminei kampanijai. Šis už 75 centus nupirko rinkėjams statinę sidro, o likusius 199 dolerius 25 centus gražino. Štai kokie šaunūs laikai buvo. O dabar be milijono dolerių apie senatą nė negalvok. Šiandien dievo išrinktoji šaly — Jungtinėse Valstijose — trečdalis vieno procento gyventojų valdo vos ne ketvirtį viso šalies kapitalo, o 60 procentų gyventojų neturi nepilnus 8 procentus bendro turto. Todėl gali skelbtis kiek nori, jog esi dvasios ubagas, tačiau čekių knygelė sako ką kitą . . .

Kaipgi padaryti, susimąstė ponas Daugintis, kad visi žmonės vėl būtų lygūs? Ką čia tokio sugalvojus, kad "vartotojiška" visuomenė neapkrėstų savo abejotinais idealais visų tikinčiųjų? Anot autoriaus, turtas — tai garbė, vardas, autoritetas, valdžia, prestižas. Tai nėra labai blogai, sako autorius. Blogai, kai visa tai valdai pats vienas, nesidalini su kitais . . .

Neaišku, ilgai ar trumpai galvojo ponas Daugintis, tačiau savo atsakymo nepasiūlė. Užtat pasiūlė kito teologo — kunigo Mišelio Krosbio atsakymą. Pasidomėkime juo. Dailintis tu, ką turi, nėra lengva, prisipažįsta Mišelis Krosbis. Todėl vieni žmonės turi kitiems padėti. Nemanykit, kad atimti nuosavybę, joki būdu ne! Susirinkę vienminčiai turi priimti Mišelio Krosbio dvylikos punktų programą, kuri pagydis ne tik juos, bet — artimiausioje perspektyvoje — ir visą pasaulį. Ir nereikia jokio marksizmo, jokio leninizmo, nebus daugiau jokių revoliucijų, sukrėtimų ar suiručių. Visi bus sotūs, ir laimingi ir lygūs. Štai šie stebuklingi dvasiš-

kojo tėvelio Mišelio Krosbio vais-tai — cituojame: "Mes, susibūrusieji, sutinkame, kad esame bejėgiai atsikratyti savo prievartinės kultūrinės ydos, kuri padaro mūsų gyvenimą nebelaisvą." "Prievartine kultūrine yda" Mišelis Krosbis mandagiai vadina piliečių nesveiką polinkį turtėti. Jam kuo mažiausiai rūpi, kad šitas turtėjimas, ko gero, pagrįstas kažkokiais projekto autoriui nelabai aiškiais ekonominiais dėsniais, ir kad turtėja, ko gero, ne tas, kuris to nori, o kuris gali . . . Jeigu visi nenorės, logiškai mašto dvasiškas tėvelis, tai ir neturtės, nepaisant visų pridedamosios vertės dėsnų. Todėl antrasis programos punktas teigia, jog tik aukštesnė galia gali sugražinti šiemis žmonėms dvasios sveikatą, todėl trečiuoju punktu liepiama kreiptis į dangų. Toliau Mišelis Krosbis siūlo savo avelėms surašyti moralinį inventorių, kuris tarsi taps sielos revizija, nes į jį bus įtraukti visi individualaus gyvenimo, bendravimo su kitais, dorovinio elgesio ir kiti neigiamai faktai. Trumpiau kalbant, pačiam nusidėjėliui būtina sudaryti jo nuodėmių sąrašą, ir kad jis neišeitų labai trumpas, primena, jog tikrąją padėtį smulkiai žino viešpats dievas . . .

Toliau — daug paprasčiau. Visi karštai prašys, kad aukščiausias atimtų jų silpnybes ir pašalintų trūkumus, kas netrukus ir bus padaryta. Vėliau būtina padaryti kitą sąrašą, į kurį reikia įtraukti visus, kuriems esi kada prikaulines ar pakišęs koja, o po to privalai visas padarytas skriaudas atitaisyti. Sunku šioje programos vietoje neįsiterpti ir nepriminti, jog per du šimtus savo egzistavimo metų Jungtinės Valstijos kariavo gal du šimtus kartų, todėl jų nuodėmių sąrašas išėitų tikrai išpūdingas, o padarytų nuostolių atlyginimui, ko gero, nepakaktų visų turimo aukso atsargų . . .

Ištisius padarytas skriaudas, fantazuoja Mišelis Krosbis, visi privalo daug melstis, mąstyti ir atbusti naujam gyvenimui. O pagiję turi bėgti ieškoti naujų ligonių ir tuojau pat pradėti juos gydyti. Atsinaujinusiems, džiūgaujama ponas Daugintis, bus nebaisios jokios pagundos, nei hipių kvailiojimai, nei feminizmo judėjimas, nei komunistų vilionės. O dar po kiek laiko pasaulyje visai neliks skriaudžiamųjų ir prasidės rojus žemėje . . . — džiūgaujama kartu su Mišeliu Krosbiu ponas Daugintis.

Siūlomas metodas tikrai įdomus, todėl nepiršime savojo. Nors mūsų siškis jau laiko patikrintas, todėl realus. Kaip sakoma, su garantija. Kalbant apie įgimtas kapitalizmo bėdas, gal būtų pravartu tautiečiams prisiminti vieną seną lietuvių liaudies patarlę, tvirtinančią, jog kuprotą tik grabas ištiesins. O jūs bandote pamokslais . . . Nors — kokš mūsų reikalas? Lauksime rezultatų!

Kazys Bagdonavičius

Europos ir Azijos fermeriai. Suvažiavimo dalyviai pasisakė, jog fermeriai negali būti abejingi kas dedasi pasaulyje, turi aktyviai dalyvauti sąjūdžiose prieš karą ir branduolinį ginklą.

— Kalifornijos universitetas sėkė, jog per pastaruosius 25 metus padvigubėjo nesveikų naujagimių.

— Clevelando miesto nedavalgiusiems šelpti direktorius Mylios D. Waite sako, jeigu praeitais

metais per visus metus teko šelpti 260,000 nedavalgiusių žmonių, šiemet per pirmus metų tik šešius mėnesius prisiėjo šelpti jau net 225,000.

— JAV komunistų partijos pirmininkas Henry Winston per televizija Tarybų Sąjungoje papasakojo, kad Amerikos žmonės niekad nebuvo taip sunerimę dėl prez. Reagano administracijos ginklavimosi politikos, vedančios pasaulį į katastrofą.

Stiprinti kovą prieš sionizmą

Prieš kurį laiką Tarybų Sąjungoje įsteigtas "Antisionistinis tarybinės visuomenės komitetas". Eltos korespondentas kreipėsi į šio komiteto prezidento narį, filosofijos daktarą, profesorių, "Komunisto" žurnalo vyriausiąjį redaktorių G. Zimaną su prašymu papasakoti apie komiteto tikslus ir uždavinius, apie jo veiklą.

— Tarybiniai žmonės visuomet buvo ir yra prieš bet kurį nacionalizmą, šovinizmą, rasizmą, taip pat ir prieš sionizmą ir antisemitizmą. "TSKP, — buvo pabrėžta TSKP XXVI suvažiavime, — kovojo ir visada ryžtingai kovos prieš tokias socializmo prigimčiai svetimas apraiškas kaip šovinizmas ar nacionalizmas, prieš bet kurias nacionalizmo pakraipas, ar tai būtų, sakysime antisemitizmas, ar sionizmas".

Tad ne nuo šios dienos partija yra prieš sionizmą. Komunistai yra nuoseklūs internacionalistai, jie visuomet siekia glaudžios visų tautų ir tautybių darbo žmonių broliškos draugystės ir bendradarbiavimo. Partija suvokia proletarinį internacionalistinę vienybę kaip būtina pergalės prieš kapitalizmą sąlygą. Ji negali taikstytis su nacionalizmo ir nacionalinės neapykantos reiškiniams, nes jie yra naudingi tikrai darbo žmonių priešams.

— **Kuo galima paaiškinti, kad būtent dabar yra susikūręs šis komitetas?**

— Labiausiai agresyvi imperializmo jėgos, visų pirma JAV, smarkiai pablogino tarptautinę padėtį. Imperializmas siekia pakreipti pusiausvyrą tarp NATO ir Varšuvos Sutarties šalių, tarp TSRS ir JAV savo naudai. Spartinamos ginklavimosi varžybos. Vašingtono iniciatyva plečiamas psichologinis karas, rengiamasi "kryžiaus žygiui" prieš Tarybų Sąjungą. Padidėjo pavojus taikai visame pasaulyje. Tai, žinoma, kelia nerimą visiems doriems pasaulio žmonėms, tarp jų ir tarybinei liaudžiai.

Imperializmas savo globalinėje strategijoje plačiai panaudoja tarptautinį sionizmą kaip vieną iš smogiųjų būrių pulti socializmą ir nacionalinio išsivadavimo judėjimą, taikos ir socialinio progreso jėgas.

Sionistų nusikaltimai prieš arabų tautas, jų politinis avantiūrizmas, agresija prieš suverenų Libaną negali mūsų nejaudinti. O juk atsakomybė už tai tenka ir Izraelio valdančiajai viršūnei, tarptautinio sionizmo lyderiams. Jais piktinasi visos pažangios pasaulis, visos tikrai demokratinės jėgos, nes jie pavojingi ne tikrai arabų tautoms, — jie trukdo pasiekti tvirtą ir teisingą taiką Artimuosiuose

Rytuose. Bet ne tik tai. Sionizmas yra pavojingas ir pačiam Izraeliui. Štai kodėl kova prieš jį ypač suaktualėjo dabartiniu momentu.

— **Kokie bus praktiški komiteto veiksmai?**

— Komitetas yra savanoriška visuomeninė organizacija. Jis stengsis padėti masinės informacijos priemonėms demaskuoti tuos šmeižtus, kuriuos sionistinės organizacijos nuolat skleidžia prieš TSRS. Ypač šmeižiama TSKP nacionalinė politika. Sionistai neteisėtai savinasi teisę "ginti" TSRS žydus. Tarybų Sąjungos žydai su pasipiktinimu atmeta visus sionistų mėginimus kištis į TSRS vidaus reikalus, smerkia jų šmeižtus. Tarybų Sąjungos žydai — organinė, neatskiriama TSRS liaudies dalis.

Sionistai ypač puola mus už tą kritiką, kurią mes reiškiamo sionizmo atžvilgiu. Jie vadina tokią kritiką antisemitizmu. Tai yra absurdas. Mes nelaukome žydo ir sionisto identiškomis sąvokomis. Toli gražu ne kiekvienas žydas yra sionistas. Ne kiekvienas Izraelio pilietis yra sionistas. Tarp pasaulio žydų sionistai sudaro mažumą. TSRS, kaip tai ne kartą yra pabrėžę mūsų šalies vadovai, nėra Izraelio priešas. Ji yra už Izraelio valstybes egzistavimą, ji siekia patvarios, teisingos taikos visų Artimųjų Rytų tautoms, tarp jų ir Izraeliui.

Tarybinė visuomenė smerkia Izraelio vadovų politiką, kuri kursto neapykantą tarp tautų ir gali sukelti karo gaisrą visuose Artimuosiuose Rytuose.

Antisionistinio tarybinės visuomenės komiteto steigimo iniciatyvinė grupė kreipėsi į darbininkus, kolūkiečius, į inteligentiją, kviesdama juos aktyviai dalyvauti politiškai demaskuojant sionizmą, atremiant jo intrigas.

Ji kreipėsi į mokslininkus su raginiu savo moksliniuose tyrimuose argumentuotai kritikuoti reakcinį ir agresyvią politinę sionizmo praktikos pobūdį.

Ji taip pat kreipėsi į literatūros, meno darbuotojus, į žurnalistus, ragindama dar giliau atskleisti savo kūriniuose antilaudinę ir agresyvią sionizmo diversinės propagandos ir politikos esmę.

— **Ar bus Lietuvoje steigiamas antisionistinis tarybinės visuomenės komitetas?**

— Manau, kad tikslinga ir mūsų respublikoje sukurti tokį komitetą. Į jį galėtų įeiti įvairių tautybių atstovai. Galima tikėtis, kad Lietuvos visuomenė parems šį sumanymą, kaip jis buvo paremtas visoje Tarybų Sąjungoje. Iš "Tiesos"

— **GANOS JAUNIMO BALSAS** prieš agresorių Izraelį.

Padėtis Ganoje sakoma rezoliucijoje, reikalauja imtis ryžtingų priemonių avangardinei darbininkų klasės partijai sukurti. Iki tol politiniu revoliucijos pagrindu turi būti taikos gynimo liaudies ir darbininkų komitetai.

Konferencija paragino atnaujinti ir vykdyti visas pramonės ir žemės ūkio vystymo programas, kurios buvo pradėtos prie K. Nkrumos. Afrikos jaunimo vadovybės nuomone, tik gamybinio valstiečių kooperavimosi keliu galima išspręsti žemės ūkio gamybos lygio kėlimo problemą. Bankai, sakoma rezoliucijoje, turi finansuoti visų pirma kooperatyvinius, o ne privačius ūkius.

SOCIALIZMAS—TAI TAIKA

Birželio 28 dieną Maskvoje įvykęs socialistinės sandraugos šalių vadovaujančių partinių ir valstybinių veikėjų susitikimas akivaizdžiai parodė, kad mūsų epochoje kaip tik socializmas nuosekliausiai gina sveikus pagrindus tarptautiniuose santykiuose, įtempimo mažinimo ir taikos interesus. Pasaulio visuomenė skiria didžiulį dėmesį susitikimo dalyvių bendram Pareiškimui. Įvairių šalių politiniai ir visuomenės veikėjai pabrėžia, kad dabar, kai neregėtai paaštrėjo dviejų pasaulio visuomeninių sistemų kova ir iškilo realus pavojus pačiam civilizacijos egzistavimui, svariai ir tvirtai nusikambėjo žodžiai iš Maskvos: "Jokios pasaulinės problemos, taip pat istorinis ginčas tarp socializmo ir kapitalizmo, negali būti išspręsti kariniu keliu".

Socialistinės šalys ne tik kreipėsi į visas valstybes, ragindamos užkirsti kelią pasaulio žengimui į katastrofą. Jos iškėlė plačią veiksmų programą, kuria siekiama mažinti tarptautinį įtempimą, pašalinti karo grėsmę. Ši programa išdėstyta ir 1983 metų sausio 5 dienos Prahos Politinėje Deklaracijoje, ir Maskvos susitikime atstovautų valstybių bendrame Pareiškime. Šiuose labai svarbiuose dokumentuose, pabrėžia Bulgarijos laikraštis "Rabotničesko delo", socialistinės šalys pademonstravo konstruktyvų požiūrį į nusiginklavimo klausimus,

pasirengimą bendradarbiauti ir ieškoti būdų ginklavimosi varžyboms nutraukti, ieškoti savitarpiskai priimtinių sprendimų, kurie atitinka lygybės ir vienodo saugumo principą.

Pasaulio visuomenei didelį išpuolį padarė tokios konkrečios Maskvos susitikimo dalyvių iniciatyvos, kaip pasiūlymas neatidėliojant išaldyti visų branduolinių valstybių, pirmiausia TSRS ir JAV, branduolinę ginkluotę, raginimas branduoliniams valstybėms išpareigoti, kad jos pirmosios nepanaudos branduolinio ginklo. Aukštai vertinamas ir raginimas NATO valstybėms neatidėliojant pradėti tiesiogines derybas ir susitarti nedidinti nuo 1984 metų sausio 1 dienos karinių išlaidų ir imtis konkrečių priemonių, igalinančių ateityje jas sumažinti. Lėšas gi, išlaisvintas ir karinių biudžetų, būtų galima panaudoti besivystančių šalių ekonominio ir socialinio plėtojimo reikalams.

Kartu Vakarų buržuazinėms masinės informacijos priemonėms stiprų išpuolį padarė tai, jog Maskvos susitikime dalyvavusios valstybės tvirtai pareiškė, kad jos jokių būdu neįvyti karinio pranašumo prieš jas, ir pasisako už jėgų pusiausvyrą žemiausiu lygiu.

Taikinga pasaulio visuomenė ragina Vakarų teigiamai atsilyti ir naujas socialistinių šalių iniciatyvas. V. Burbulis

K. MARKSAS IR ŠACHMATAI

Mokslinio komunizmo pradininkas tarptautinio darbininkų judėjimo vadovas ir teoretikas Karlas Marksas labai vertino šachmatus, mėgo laisvalaikį praleisti prie šachmatų lentos. Ryškų K. Markso, kaip šachmatų mėgėjo, portretą pateikia jo draugai ir revoliucinių kovų bendražygiai P. Lafargas bei V. Libknechtas. Pastarasis vieną savo prisiminimų skyrių net ir pavadino "Marksas ir šachmatai".

Visą savo gyvenimą K. Marksas dirbo titaniška protinį darbą, tačiau, jei pasitaikydavo proga, aktyvaus poilsio valandėlių metu mielai žaidavo šachmatais. Įdomu, kad šachmatai nebuvo K. Marksui tuščias laiko praleidimas. Jis ir prieš žaidimo lentos stengdavosi sukaupti visas savo proto jėgas, būtinai siekdavo tik pergalės.

Deja, istorija mums neišsaugojo K. Markso žaistų partijų užrašų. Tačiau iš V. Libknechtos prisiminimų žinoje, kad K. Marksas nagrinėdavo savo sužaistas partijas, ieškodamas pralaimėjimo priežasčių, ruošdamasis eiliniam susitikimui.

"Kartą Marksas triumfuodamas pareiškė, kad atrado naują ėjimą, kuriuo jis mus visus įveiks. Iššūkis buvo priimtas. Iš tikrųjų jis nugalėjo mus visus iš eilės, bet mes iš

pralaimėjimų mokėmės, ir štai man pasisekė sumatuoti Markso karalių. Buvo jau vėlu, ir jis pareikalavo revanšo sekantį rytą savo bute.

Lygiai vienuoliktą — Londonui tai labai anksti — aš buvau vietoje. Markso dar nebuvo kambaryje, bet tuoj jis pasirodė. Markso žmonos nebuvo, o Elena neatrodė labai svetinga. Nespėjus man paklausti, ar neatitiko kas nors, įėjo Mauras (Markso pravardė artimųjų tarpe), tiesė man ranką ir tuoj pat atitempė šachmatų. Prasidėjo mūsų. Marksas per naktį apgalvojo patikslinimus savo ėjimui, ir netrukus aš patekau į visai keblią padėtį. Aš pralaimėjau. Marksas džiūgavo, jo nuotaika iš karto pasitaisė, liepė atnešti porą sumuštinių ir ko nors atsigeriti. Prasidėjo nauja kova — ši kartą laimėjau aš. Ir taip mes kovojome, laimėdami tai vienas, tai kitas. . ."

K. Marksas šachmatais žaidavo ir su Elena Demut. P. Lafargas pasakoja: "Tai buvo artima Zeni Marks draugė, ir pats Karlas Marksas buvo jai draugiškas; jis mėgo su ja žaisti šachmatais, įdomu, kad ji dažnai laimėdavo".

Šachmatininkams malonu žinoti, jog mokslinio komunizmo teoretikas K. Marksas labai vertino šachmatų ir neretai pats jais žaidė.

Jungtinių Valstijų valdantieji suokiant mėgina pasinaudoti šalį apėmusia ekonomine krize, kad dar labiau suvaržytų darbo žmonių teises.

Linksmos laidotuvės.

Juo'o Butvyto pieš.

Vilnius, 1983 rugsėjo 15

Baltoji daina apie Donelaitį

Kristijonas Donelaitis

1964 metais pasaulinės Taikos gynimo tarybos nutarimu buvo minimi visos plejados nemirtingų žmonijos sūnų garbingi jubiliejai. Tais metais žmonija dar kartą laurų vainikais papuošė Viljamą Šekspyrą ir Mikelandželą Buonarrotį, Viljamą Hogartą ir Galileo Galilėjų, Kristijoną Donelaitį ir Tarasą Sevčenką, Michailą Lermontovą ir Žaną Žoresą . . .

Tais metais į gruzinų kalbą buvo išverstas Kristijonas Donelaitis. Garsus rašytojas, akademikas Grigolas Abašidzė ir žymus poetas Revazas Margianis Rustavelio kalbą "prašnekino" didįjį lietuvių tautos poetą Kristijoną Donelaitį.

Tais metais visose pasaulio šalyse buvo minimos Kristijono Donelaičio gimimo 250-osios metinės.

Šias eilutes rašau, kai artėja didžiojo lietuvių poeto 270-ųjų metų sukaktis, o atmintyje dar gyvas prieš dvidešimtį metų įvykusios jubiliejinės iškilmės, žavus ir nepakartojamas Vilnius, kuris tomis dienomis atrodė dar gražesnis.

Jubiliejus tapo Kristijono Donelaičio antruoju gimimu. Jo poema tarsi perkūno griausmas nuaidėjo per pasaulio literatūros meridianus.

Lietuviai — nuoširdūs žmonės, žavi jų mandagumas, jautrumas bičiulio žodžiui. Tais tolimais 1964 metais žymi poetė, LTSR komjaunimo premijos laureatė Janina Degutytė išvertė ir "Tiesoje" išspausdino šių eilučių autoriaus eilėraštį "Baltoji daina apie Donelaitį", Kurinys buvo skirtas Donelaičio vertėjams į gruzinų kalbą. Nustebau — Tbilisyje tyliai nuskambėjusios dainos aidas pasiekė net Vilnių.

Vieną savo knygų Kornejus Ciukovskis pavadino "Manasis Vitmenas". Aš taip pat norėjau pasidalyti mintimis apie "savąjį Donelaitį". Todėl parašiau:

"Tavo eilutė, Donelaiti, įteka į Nerį. Tavo eilutė ir Kuron įteka, Ir mano sieloje dainuoja. Ant tavo eilutės, tarsi ant erdvios šakos, Sparnuočių lizdas Peri jaunikius. Tavo eilutės leidžia želmenis, Ir dangų nušviečia, o laimingasai dainų karaliau . . ."

Bėgo metai. Jubiliejiniame leidinyje greta šedevrų, parašytų apie Donelaitį, atsidūrė ir Janinos Degutytės vertimas. Tai buvo Donelaitis, atsidūrė ir Janinos Degutytės vertimas. Tai buvo 1965 metais. Leidinys išėjo Vilniuje lietuvių kalba, o po to pasklido po daugelį Vilnių, 1983 rugsėjo 15

pasaulio šalių. Jį man teko matyti net Amerikos kontinente — Monrealio universitete 1967 metais.

Paskui lietuvių rašytojas Jokūbas Skliutauskas savo knygoje apie Gruzijos ir Lietuvos ryšius "Baltajai dainai" paskyrė dokumentinę novelę.

Aidas gimdo aidą, asociacija — asociacija.

Neseniai gavau laišką iš Berlyno. Jaunas vokiečių poetas Peteris Roteris man rašė, jog Vokietijos Demokratinėje Respublikoje Baltistikos mokslinėje draugijoje lietuvių rašytojas J. Skliutauskas vokiečių kalba skaitė paskaitą apie Kristijoną Donelaitį ir greta kitų rašytojų būrų dainiui skirtų kūrinių paminėjo ir mano "Baltąją dainą". Prisipažinsiu, nustebino mano eilučių lietuviškojo vertimo aidas iš Berlyno. O po keleto dienų iš Vilniaus atėjo siuntinys su "Komjaunimo tiesa", kurioje buvo išspausdintas P. Roterio eilėraščių ciklas apie Donelaitį bei ištrauka iš P. Roterio man rašyto laiško, kuriame jis papasakojo poemos sukūrimo istoriją. Taigi literatūriniai meridianai virto draugystės meridianais.

Siandieninėje Lietuvoje brangiama ir saugoma kiekviena eilutė, parašyta apie Donelaitį. Niekuomet nepamiršiu įdomių pokalbių apie Donelaitį originalaus dailininko Petro Repšio dirbtuvėje, jo freskų Vilniaus keturių šimtmečių senumo universitete, iliustracijų Donelaičio genialiosios poemos akademiniam leidinyje . . . P. Repšys man tapo labai artimu žmogumi.

Donelaičio poezija draugystės saitais jungia įvairiausių šalių, tautybių ir kartų žmones. Matyt, todėl, kad nemirtingasis poetas — kiekvienos kartos amžininkas, jo poezijos liepsna tarsi Prometėjo ugnis uždega mūsų širdis.

Ačiū Kristijonui Donelaičiui. Ačiū tiems, kurie padėjo man giliau susipažinti su Donelaičio genijum: filosofui Genrikui Zimanui, dangišką poezijos dovaną turinčiai Janinai Degutytei, rašytojui Jokūbui Skliutauskui, poetui Jurgiui Kunčiniui, vokiečių poetui Peteriui Roteriui, dailininkui Petriui Repšiui ir kitiems.

Anot vieno poeto, Donelaitis — tai Lietuva. Kaip Rustavelis — Gruzija.

Vladimiras Alpenidzė
Iš gruzinų kalbos vertė
Virginija Timinskaitė

PRASMINGAS LAISVALAIKIS

Kupiškio rajono centrinės ligoninės poliklinikos vyriausioji medicinos sesuo Marija Tamošiūnienė už kraštotyros darbą apie respublikos nusipelnusį gydytoją I. Franckevičių apdovanota LTSR paminklų apsaugos ir kraštotyros draugijos centro tarvys atminimo medaliu.

LIAUDIES MEISTRAI

Reta Lietuvoje nedidelių miestelių, kuriuose būtų tiek garsų liaudies meistrų, kaip Kuršėnuose. Toli už respublikos ribų žinomi puodžių Radeckų šeimos darbai, ne vienoje parodoje yra dalyvavusi audėja A. Šliūpienė, medžio drožėjas F. Rudžinskas, pynejas A. Stankus, puodžiai Varteliai . . .

**Pagerbė V. Kudirką,
J. Jablonskį ir Pr. Mašiotę**

Birželio mėnesio 10 d. teko dalyvauti įdomiame renginyje Kudirkos Naumiestyje. Sakių rajono kraštotyrininkai pakvietė atvykti į Kudirkos Naumiestyje rengiamą dr. V. Kudirkos, J. Jablonskio ir Pr. Mašiotų minėjimą.

Siemet sueina 125 metai nuo Kudirkos gimimo ir 120 metų nuo kalbininko Jablonskio ir populiariojo vaikų rašytojo Mašiotų gimimo.

Iš Vilniaus atvyko būrelis kraštotyrininkų, knygos bičiulių. Čia buvo pakviesta įžymiųjų žmonių giminaičių. Dalyvavo Jablonskio anūkė (Jablonskio sūnaus Konstantino duktė archeologė R. Rimantienė, žentas architektas, V. Landsbergis-Zemkalis su žmona, jų sūnus, taigi Jablonskio anūkas muzikologas profesorius V. Landsbergis.

Apsilankėme J. Jablonskio gimtajame Kubilėlių kaime, buvusioje jo tėvų sodyboje. Kubilėliai yra visai arti buvusios Rytų Prūsijos sienos. Sodyba apaugusi aukštais medžiais, kaip ir daugumos užnemniečių sodybos. Pažymėtina, jog J. Jablonskis augo kitur — Rygiškių kaime, Griškabūdžio apylinkėje. Šio kaimo vardą jis pasirinko savo slapyvardžiu — Rygiškių Jonas.

Čia, Kubilėliuose, mus sutiko tarybinio ūkio vadovai ir darbuotojai, pavaišino šviežiu pienu, sūriu ir medumi. Kalbininkas profesorius J. Pikėlingis, kilęs iš Sakių rajono, pažymėjo J. Jablonskio nuopelnus ugdati lietuvių literatūrinę kalbą.

Paskiau vykome į kapines, aplankėme V. Kudirkos kapą su būdingu nulaužto medžio pavidalo paminklu. Buvo padėta gėlių.

Miesto aikštė puošia didingas V. Kudirkos paminklas, sukurtas talentingo lietuvių skulptoriaus V. Grybo ir atidengtas 1934 m., minint V. Kudirkos mirties 35 metų sukaktį. Prie paminklo vietos vidurinės mokyklos moksleiviai padėklavo V. Kudirkos eilėraščių.

Nuvažiavom į Pr. Mašiotų gimtąjį kaimą — Pūstelninkus, Griškabūdžio apylinkėje. Deja, Mašiotų sodybos seniai nebėra. Galvojama pastatyti toje vietoje paminklinį akmenį, kaip padaryta Užnėnų kaime, pažymint rašytojos Žemaitės sodybos vietą.

Paskui grįžome į V. Kudirkos vardu pavadintą vidurinę mokyklą. Čionai apžiūrėjome mokytojos Natalijos Manikienės, vienos svarbiausių šio renginio organizatorių, įkurtą ir globojamą visuomeninį muziejų, kuriame kaupiama medžiaga apie įžymiuosius Sakių rajono žmones.

Po to vidurinės mokyklos salėje susėdome prie išrikiuotų stalų. Užkandžiaujant vyko savotiška mokslinė konferencija.

Salėje buvo sakomos kalbos. Apie V. Kudirką teko man pakalbėti. Prisiminiau aplinkybes, kodėl ėmiausi rašyti apie V. Kudirką monografiją, išleistą 1937 m. Priminiau taip pat paminklo V. Kudirkai atidengimą, kuriame teko dalyvauti. Kaip graudu, kad to paminklo autorių skulptorių V. Grybą niekšingi buržuaziniai nacionalistai nužudė pačioje Antrojo pasaulinio karo pradžioje.

Apie V. Kudirką kaip muziką įdomiai pakalbėjo muzikologas V. Landsbergis. Čia pat jo žmona paskambino vieną V. Kudirkos muzikos kūrinių.

Pats vyriausias, devyniasdešimtmetis (gimęs 1893 m.) minėjimo dalyvis V. Landsbergis-Zemkalis papasakojo vaizdingų atsiminimų apie Praną Mašiotę kaip matematikos mokytoją. Jam teko mokytis dar carinės priespaudos laikais Rygos gimnazijoje, kurioje Mašiotas dėstė matematiką. Mašiotas mylėjo mokinius, o mokiniai — jį, savo mokytoją.

Vilniaus universiteto docentė G. Raguotienė papasakojo apie Prano Mašiotų nuopelnus lietuvių vaikų literatūrai. Jo originalūs ir verstiniai vaikų literatūros kūriniai įeina į auksinį mūsų literatūros fondą. Jo knygos tebeleidžiamos mūsų, tarybiniais laikais, ir vaikai su didžiausiu malonumu juos skaito.

Minėjime dalyvavo taip pat iš Vilniaus atvykęs universiteto docentas Br. Raguotis, žinomas knygos apie A. Bimbą autorius.

Iš tikrųjų Sakių rajono švietimo ir kultūros darbuotojai įsivedė gražią, sektiną tradiciją — pagerbti savo rajono įžymiuosius žmones, kurie brangūs visai lietuvių tautai.

Julius Butėnas

Sešiasdešimt metų sukaktį ruošiasi šiemet pažymėti Klaipėdos Stasio Simkaus aukštesnioji muzikos mokykla. Tuomet tai buvo vienintelė tokio profilio mokykla Lietuvoje. Dabar ji yra viena didžiausių muzikinių kadru ruošimo įstaiga.

Nuotraukoje: Mokyklos birbynų kvintetas.

B. Aleknavičiaus nuotrauka

AKTORIAUS KŪRYBOS VAKARAS

Lietuvos TSR nusipelnęs meno veikėjas Laimonas Noreika Zarasų kultūros namuose surengė kūrybos vakarą. Svečias zarasiškiams skaitė Justino Marcinkevičiaus poeziją,

papasakojo apie aktorius darbą, atsakė į klausimus.

Laimonas Noreika lankėsi ir Zarasų tekstilės galanterijos fabrike, susitiko su darbininkais.

KAUNO P. ZIBERTO ŠILKO KOMBINATE

Beveik penkiasdešimtyje šalies įmonių praėjusiais metais buvo įdiegti Lietuvos tekstilės mokslinio tyrimo instituto, esančio Kaune, kolektyvo darbai. Jie leido sutaupyti daugiau kaip 4 milijonus rublių.

Ypač glaudūs ryšiai, prasidėję prieš dvidešimt metų, sieja institutą su Kauno P. Ziberto šilko kombinatu. Čia dažniausiai išbandomos naujos audinių gamybos technologijos, kurios vėliau gauna kelialapį į gyvenimą. Instituto mokslininkai taip pat padėjo gamybininkams pirmiesiems šalyje įsisavinti trikotažo aksomo, velveto, dirbtinio kailio gamybą. Svariu indeliu stiprinant kūrybinius ryšius prisideda kompleksinė komjaunimo ir jaunimo brigada, jungianti mezgėjas, meistrų padėjėjus ir jaunosius instituto mokslininkus.

Pagal instituto specialistų rekomendacijas šiemet kombinate pritaikomos hidraulinės audimo staklės, kuriomis galima bus gaminti įvairesnės struktūros šilką, padvigubinti produkcijos kiekį. Vienuoliktajame penkmetyje P. Ziberto šilko kombinate numatyta dvylika procentų padidinti gamybą, sumažinus dirbančiųjų skaičių. Todėl mokslo ir gamybos sąjunga turi ypač svarbią reikšmę.

Nuotraukoje: **Kompleksinė komjaunimo ir jaunimo brigada.**

Lietuvos chemijos pramonė

Tarybų Lietuva, dar neseniai įsiveždavusi visus naftos produktus, dabar pati juos gamina. Didžiuliais vamzdiniais į Mažeikių naftos perdirbimo gamyklą iš tolimo Sibiro atkeliavęs "juodasis auksas" čia virsta benzinu, dizelinu kuru, mazutu, bitumu. Šioje stambiausioje ir vienoje jauniausių Lietuvos įmonių baigiami montuoti įrenginiai antrojoje gamyklos eilėje. Pradėjus jai veikti, pirminio naftos perdirbimo pajėgumai padidės dvigubai. Lietuva visiškai apsirūpins naftos produktais ir dalį jų tieks kitoms Tarybų Sąjungos respublikoms bei eksportuos.

Daug naujovių ir kitose Tarybų Lietuvos chemijos pramonės gamyklose. Plečiamos ir modernizuojamos įmonės, gaminančios mineralines naftos trąšas. Štai Kėdainių chemijos gamykloje paleistas naujas stambus fosforo rūgšties cechas, kuriame per metus pagaminama daugiau kaip 100 tūkstančių tonų produkcijos. Kasmet ši įmonė išleidžia per milijoną tonų fosforo ir sudėtinųjų trąšų. Apie du milijonus tonų "derlingumo granulių" per metus pagaminama Jonavos "Azoto" gamykloje. Ką reiškia šie skaičiai — nesunku įsivaizduoti: viena tona trąšų padidina grūdų derlių maždaug 1,3 tonomis. O juk 1939 metais Lietuvoje vienam ariamos žemės hektarui teko vos po 5 kilogramus azotinių trąšų ir visas jas reikėdavo įsivežti iš užsienio.

Dabar gi respublika kur kas gausiau tręšia laukus ir eksportuoja trąšas.

Didelę paramą žemės ūkiui teikia ir mikrobiologijos įmonės. Antai Kėdainių biochemijos gamykloje iškilo stambūs cechai, kurie tiekia daug pašarinių mielių.

Vis didesnį populiarumą tiek Tarybų šalyje, tiek ir užsienyje išsiskiria Lietuvos buitinės chemijos susivienijimo produkcija. Jo įmonių yra keliuose respublikos miestuose. Kartu su specialistais iš Ukrainos, Rusijos Federacijos ir Vokietijos Demokratinės Respublikos Lietuvos chemikai sukūrė daug automobilių priežiūros preparatų, oro gryninimo, drabužių skalbimo ir valymo priemonių. Jų poreikavimas nuolat auga, todėl susivienijimo įmonėse montuojami nauji, žymiai našesni įrenginiai.

Tokie pat pertvarkymai vyksta ir Kauno dirbtinio pluošto gamykloje. Iš metinės jos produkcijos galima išausti tiek audinių, kurių pakanka pasiūti apie 20 milijonų suknelių.

Spartūs chemijos pramonės žingsniai keičia didelius uždavinius gamtos apsaugai. Padedant respublikos, Maskvos, Ukrainos mokslininkams, visose šios šakos įmonėse pritaikytos apytakinės vandens panaudojimo sistemos, garantuojančios, kad upės, ežerai būtų visiškai neteršiami. **Vytautas Zemaitis**

Paslaugos kaimo gyventojams

Sienas, daržai, vasarojus... Kolūkiečiui reikia suspėti nudirbti darbus ir kolūkio laukuose ir sodybiniam sklype. Jaunimo, kurio rankose visi darbai virte virtų — ne per daugiausia. O vyresnio amžiaus kolūkiečiams ir pagalbiniškai — ne pro šalį.

LKP XVIII suvažiavimas nurodė, jog būtina gerinti kaimo gyventojų buitį aptarnavimą. Imtis priemonių, kad XI penkmetyje kiekvienas ūkis turėtų valgyklą, parduotuvę, vaikų lopšelių-darželių, medicinos punktą, buitinių gyventojų aptarnavimo paviljoną arba kompleksinį priėmimo punktą.

Jau per pirmuosius dvejus penkmečio metus žymiai pagerėjo kaimo gyventojų buitinis aptarnavimas. Šiuo metu respublikos rajonuose veikia 25 skalbyklos, kurios per parą gali apdoroti 30 tonų sausų skalbinių. Naujos, modernios skalbyklos pastatytos Akmenėje, Jurbarko, Tauragėje, Ignalinoje, Plungėje, Kėdainiuose, Kaišiadoryse ir kt. Dabar šių rajonų buitinių gyventojų aptarnavimo kombinatai visiškai pajėgūs aptarnauti visus ūkių gyventojus. Be to, kaimo vietovėse pastatytos trys automobilių techninio aptarnavimo stotys, įrengti trys cheminio drabužių valymo cechai, 11 buitinių aptarnavimo paviljonų, per 200 kompleksinių ūsakymų priėmimo punktų.

Pastaraisiais metais paslaugos kaimo gyventojams auga sparčiau negu mieste.

1981 metais Šalčininkų rajone Kirovo kolūkis pastatė kompleksinį buitinių gyventojų aptarnavimo paviljoną, kuriame veikia siuivykla, avalynės taisykla, cheminės valyklų priemonių punktas. Nustatytomis dienomis į šį paviljoną atvyksta specialistai, kurie gali sutaisyti televizorius, radio imtuvus; kitus buitinius prietaisus. 1982 metais Šalčininkų rajono Kirovo kolūkis atstovavo respubliką TSRS liaudies ūkio pasiekimų paradoje.

Gerai dirba Ukmergės rajono

buitininkai. Šio rajono kaimo gyventojus aptarnauja — 39 kompleksiniai priėmimo punktai. Praktiškai tokie punktai yra kiekviename ūkyje. Ūkių vadovai supranta, kiek brangaus laiko žemdirbiams sutaupo buitininkai, todėl stengiasi sudaryti reikiamas sąlygas: rūpintis patalpomis, parenka priėmėjus.

S. Neries kolūkyje, kuriam vadovauja ekonomikos mokslų kandidatas S. Jankeliūnas, veikia du paviljonai Vepriuose ir Samantonyse. Yra siuivykla, mezgykla, avalynės taisykla, dirba kirpėja. Abiejuose paviljonuose surenkami skalbiniai, drabužiai, kuriuos reikia išvalyti ar dažyti, remontuoti buitine technika ir kt. Paviljonuose gausus avalynės, trikotažo, galanterijos dirbinių asortimentas.

Praėjusiais metais pradėtos teikti naujos paslaugos: pagal gyventojų užsakymus audžiami kilimai, takai ir siuvas odinės kepurės. Gyventojai labai noriai užsisako salonų ir virtuvių baldų kompleksus. Vien tik S. Neries kolūkio paviljone 1982 metais aptarnauta per 4,500 gyventojų.

Gerai dirba ir Siesikų, Lyduokių paviljonai. Jie įrengti tipiniuose, gerai suremontuotose pastatuose. Nors Želvės paviljono materialinė bazė silpna, tačiau paslaugų apimtį nenusileidžia.

Šiais metais Ukmergės rajone buitinininkai pradės teikti dar vieną kaimo gyventojams labai reikalingą paslaugą — padės įdirbti sodybinius sklypus ir kolektyvinius sodus. Šia paslauga jau naudojasi Kauno, Kapsuko, Kėdainių, Panevėžio bei kitų rajonų gyventojai.

LKP CK X plenumo buvo pažymėta, kad per pastaruosius dvejus metus kaimo vietovėse pastatytos 47 parduotuvės, 69 valgyklos, įsteigta 117 buitinių tarnybos priėmimo punktų. Gerai organizuotas kaimo gyventojų prekybinis ir buitinis aptarnavimas Panevėžio, Vilkaviškio, Utenos, Biržų, Ukmergės rajonuose. **Juozas Caplikas**

Kėdainių TSRS 60-mečio chemijos gamykloje nuosekliai gerinamos darbininkų buitinės sąlygos. Neseniai atidaryta nauja valgykla, kurioje vienu metu gali valgyti 380 žmonių. Čia yra trys salės. Ankstyvosiomis daržovėmis valgyklą aprūpina įmonės šiltnamiai. Dabar jis plečiamas.

Nuotraukoje: **Baigiama statyti hektaro pločio šiltnamiai.**

A. Sabaliausko nuotrauka

KOVOTOJO ATMINIMUI

Plungės rajone, susijusiam su poeto ir revoliucionieriaus V. Rekašiaus veikla, paminėtos jo gimimo 90-osios metinės. Čia surengta literatūrinė muzikinė kompozicija, atskleidžianti V. Rekašiaus gyvenimą ir kūrybą.

Kultūros namuose, centrinėje bibliotekoje veikė literatūros bei kraštotyros darbų apie V. Rekašių paroda.

LAIMĖJO PIRMAJĄ VIETĄ

Virėja Danutė Barienė pirmuosius pietus Laugalių senelių internate paruošė prieš dvidešimt penkerius metus.

Neseniai Danutė Barienę sveikino internato globotiniai, bendradarbiai. Ji grįžo iš Vilniaus, iš Socialinio aprūpinimo ministerijos surengto respublikinio senelių internatų virėjų konkurso, kur laimėjo pirmąją vietą.

Vilnis, 1983 rugsėjo 15

Gyveno ne sau

P. Duboso nuotraukoje: Personalinis pensininkas Petras Ramanauskas Kaišiadorių rajono jaunųjų komunistų būryje.

Turtingas personalinio pensininko Petro Ramanausko gyvenimas. Beveik prieš pusšimtį metų jis savo likimą susiejo su Komunistų partija. 1930 metais pradėjęs dirbti Alytaus liejykloje, jis įsijungė į revoliucinį judėjimą, užmezgė ryšį su komjaunuoliais, suartėjo su partinės kuopelės nariais. 1935 metais įstojo į Komunistų partiją. Gavęs atsakingą uždavinį — vykti į Lazdijų apylinkes agituoti valstiečius streikui. Už dalyvavimą Užnemunės valstiečių streike Petras Ramanauskas buvo nubaustas administracine tvarka. Jį žiauriai tardė, kurį laiką laikė kalėjime, bet nieko nepesė. Drąsus ryžtingas komunistas savo bendraminčių neišdavė.

Tarnaudamas buržuazinėje Lietuvos kariuomenėje, Petras Ramanauskas dirbo revoliucinį darbą kareivių tarpe. Platino nelegalią literatūrą, aiškino kareiviams Komunistų partijos siekius, revoliucinių švenčių metu iškeldavo raudonas vėliavas.

1940 metais Petras Ramanauskas buvo išrinktas Liaudies seimo atstovu. Atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje, jis dirbo Alytaus apskrities žemės ūkio komisijos pirmininku.

Monolitiniai namai Lietuvos kaime

Pasakoja Respublikinio tarpkolūkinų statybos organizacijų susivienijimo pirmininko pavaduotojas Rimgaudas Abraitis

Monolitinė statyba Lietuvoje dabar pergyvena savotišką renesansą. Kaime nuo seno daugelis ūkinių pastatų, ypač tvartų, buvo moliniai. Drėbdami iš jo sienas, dėl tvirtumo primaišydavo šiaudų arba egliaškių. Pokario metais buvo plačiai paplitę monolitiniai namai iš spalių, pjūvenų ir katilinių šlako betono.

Industriinės statybos sąlygomis mūsų statybininkai, pasitelkę liaudies meistrų patirtį ir ją patobulinę, prieš porą metų Trakų rajono Paluknio gyvenvietėje pastatė pirmuosius monolitinius gyvenamuosius namus, kurių sienos iš keramzitbetonio. Namas — vieno aukšto, trijų kambarių su rūsiu ir tradicine negyvenama pastoge.

Netrukus buvo suprojektuota visa kolūkiečio sodyba iš keramzitbetonio. Tai penkių kambarių gyvenamasis namas, pritaikytas statyti gyvenvietėse. Ūkinis pastatas taip pat monolitinis. Jame yra 18 kvadratinų metrų daržovių sandėlis, atstojantis rūšį. Šių sodybų techninę dokumentaciją paruošė Kolūkių Vilnis, 1983 rugsėjo 15

ko, vėliau — Rokiškio apskrities milicijos skyriaus viršininku. Prasiėjęs karui, jis išvežė iš banko visus pinigus ir pristatė juos į Gorkį.

Komunistas vienas pirmųjų stojo į 16-ąją lietuviškąją diviziją buvo pulko politinio vadovo pavaduotojas. 1943 metais prie Oriolo P. Ramanauskas buvo sunkiai sužeistas, grįžti į frontą negalėjo. Tvarkė valstybinį archyvą, o po karo partijos ipareigotas dirbo administracinį darbą Vilniuje, Birštone, Kaišiadoryse.

— Didžiuojuos, kad savo gyvenimą susieju su Komunistų partija, — kalba personalinis pensininkas Petras Ramanauskas. — Jos idealai visada buvo ir yra mano idealais. Matydamas klestinčią Tėvynę, jaučiu pasitenkinimą, kad atidaviau savo gyvenimo metus Komunistų partijos idėjų įgyvendinimui.

Dabar Petras Ramanauskas gyvena Kaišiadoryse. Aktyviai dalyvauja visuomeniniame darbe, rūpinasi jaunosios kartos auklėjimu. Jis dažnai susitinka su jaunaisiais komunistais, pasakoja jiems partijos istoriją. Albinas Anužis

statybos projektavimo instituto specialistai.

Šiaulių rajono "Gegužės 9-osios" kolūkių Verbūnų gyvenvietėje pastatytas eksperimentinis trylikos tokių sodybų kvartalas. Artimiausiu metu monolitinius namus statysime dar trijuose šio rajono ūkiuose.

Kuo gi pranašus monolitinis statybos būdas? Pastatų statyba pigesnė beveik trečdaliu. Mažesnės bendrosios darbo sąnaudos, sutalpoma nemažai cemento ir metalo, sumažėja transporto išlaidos. Monolitiniai pastatai yra sandarūs ir todėl šiltesni. Jie geriausiai tinka pajūryje arba Siaurės Lietuvoje.

Projektuotojai ieško naujų sprendimų. Artimiausiu metu Šilutės rajone numatoma statyti seriją patobulintų monolitinių namų. Naujausi projektai leidžia statyti įvairios architektūrinės išvaizdos ir išplanavimo gyvenamuosius namus, ūkinius pastatus.

ŠIMTAMETIS

Dorais ir sąžiningais žmonėmis užaugino švencioniškis T. Saveljevas keturis sūnus ir dvi dukras. Dabar jis turi 12 anūkų ir 16 proanūkų.

Miškų ūkiai plečia ir tobulina medienos apdirbimą

Siekdami geriau panaudoti medieną, daugelis miškų ūkių plečia ir tobulina jos apdirbimo cechus, stengiasi kuo mažiau medienos palikti kirtavietėse. Šiame miškų ūkio įmonės perdirbs apie 290 tūkstančių kubinių metrų menkavertės medienos, iš kurios bus pagaminta nemaža liaudies ūkiui reikalingos produkcijos.

Minėtos technologijos iniciatoriai — Kuršėnų, Kazlų Rūdos, Ukmergės, Tauragės, Kauno, Kėdainių, Prienų miškininkai — šiemet pasiryžę plokščių gamintojams pateikti drožlių per 25 tūkstančius kubinių metrų papildomai. Daugiau pjuvenų bus patiekta Kėdainių biokemijos gamyklai.

Pavyzdį rodo Kazlų Rūdos ir Prienų miškininkai. Jie drožlių ga-

Septynios įmonės jau įdiegė galutiniuose miško medžiagos sandėliuose ir cechuose tokią technologiją, kai dirbama be atliekų. Šiuo atveju smulki prastos kokybės mediena, trumpuoliai, gaubtinės, pjovimo atliekos drožiamos į skiedras, skirtas medžio drožlių plokščių gamybai, o pjuvenos eina pašarinėms mielėms, kraikui.

A. Garunkščio nuotraukoje: Kazlų Rūdos bandomojo miškų ūkio gamybinio susivienijimo medienos apdirbimo cecho viršininkas Jonas Gudelevičius tariaisi su brigadininku Vaclovu Stalioraičiu, kaip geriau panaudoti pjovimo atliekas.

DIDELIŲ PERMAINŲ METAI

"Vakar iš pat ryto liejimo bare vyravo pakili nuotaika. Viskas naujosios ketaus liejyklos kolektyvas, statybininkai jautėsi kaip prieš svarbų egzaminą..."

Tai eilutės iš 1962 m. spalio 25 dienos "Kauno tiesos" numerio, paskelbusio apie naujos įmonės — Kauno "Centrolito" liejyklos gimimą.

— Penkiasdešimt dvi tonas liejinių pagaminc taisy metais naujoji įmonė, — sako liejyklos vyriausiasis metalurgas Mečislovas Zeinys. — Dabar tiek produkcijos išleidžiame per nepilną pusdienį. Mašinų gamybos pramonei "Centrolitas" tapo "pirmuoju cechu". Ir ne be pagrindo. Viskas, Tarybų Lietuvoje pagamintos mašinos, agregatai prasideda nuo čia, nuo "Centrolito"...

Kai lietuviškosios metalurgijos cechą žengė pirmuosius žingsnius. M. Zeinys dar mokėsi Kauno politechnikos institute. Dabar tarp jo pagalbininkų — keliasdešimt inžin-

mybai naudoja ir biržėse surinktas medžių liekanas, ugdymo kirtimais gautą menkavertę medieną. Pavyzdžiui, Prienų miško pramonės ūkio Miškapičio, Jiezno, Aukštadvario, Prienų girininkijos žada skiedrų gamintojams pateikti apšėiai šios žaliavos. Pradėję iš menkavertės medienos drožti skiedras, prieniškiai išrinko iš Prienų šilo visas sniegolaužas, vėjavartas, nudžiuvusius medelius. Ir šilas švarus, ir pramonei papildoma žaliava.

Panašiai žaliava apsirūpina ir Kazlų Rūdos bandomojo miškų ūkio gamybinio susivienijimo išvežimo baro meistro A. Bacevičiaus vadovaujami drožėjai. Į skiedras sudrožiamos ne tik savos, bet ir iš Sakių miško pramonės ūkio Lekėčių cecho atvežtos pjovimo atliekos, Kazlų Rūdos ir Kapsuko miškų ūkių girininkijų paruošta žaliava. Kad nereikėtų žaliavą toli vežioti, ir arčiau esančias girininkijas ar biržes atvažiuoja patys drožėjai. Beveik visos Kazlų Rūdos susivienijimo pagrindinės įmonės girininkijos drožimui paruošia kasmet po 20-25 kubinius metrus žaliavos iš ugdymo, sanitarinių kirtimų, užšlemštų miškų.

V. Trepėnaitis

nierių, igijusių anksčiau mums nei-prastą metalurgo profesiją.

Jauni inžinieriai, stažavęsi Rusijos Federacijos, Ukrainos, Gruzijos metalurgijos centruose, dabar patys sukauptę turtingą patirtį.

Sis penkmetis — didelių permainų įmonėje metas. Gamybos apimtys, praktiškai nedidinant darbininkų skaičiaus, čia išaugs maždaug šeštadaliu.

... Elektroniniame stende mirga dešimtys skaičių. Vyriausiasis metalurgas su pasitenkinimu stebi juos: visos lydydmo krosnys dirba ritmingai, metalo kokybė — aukšta.

R. Česna

NAUJA SPECIALYBĖ

Kaišiadorių 23-oji kaimo profesinė technikos mokykla ruošia darbininkus kaimui. Šiame mokyklą baigė didelis būrys pieno fermų operatorių, sodininkų-daržininkų, šaltkalvių remontininkų, elektrikų, ryšininkų. Naujaisiais mokslais bus priimami moksleiviai mokyklai naujos specialybės — pieno fermų laboranto.

"MAŽYLIO" PARDUOTUVĖJE

A. Gylio nuotraukoje — "Mažylis" parduotuvės darbuotojų grupė.

Ekonomistai paskaičiavo, kad kiekvienas suaugęs žmogus per dieną vidutiniškai tris kartus ateina į parduotuvę. Užeinama čia nebūtinai pirkti — kartais tik pasižiūrėti, paklausti.

Kiekvienais metais respublikoje atveria duris dešimtys naujų pramoninių prekių parduotuvių. Viena iš jų — Kauno prampr prekybos parduotuvė "Mažylis". Taip ji pavadinta ne todėl, kad maža būtų. Si 687 kvadratinį metrų ploto parduotuvė, esanti Kęstučio gatvėje, skirta patiems jauniausiems miesto gyventojams ir svečiams. Joje parduodamos prekės naujagimiams, lopšelinio ir ikimokyklinio amžiaus vaikams.

Naujoviškai ir kur kas patogiau išdėstytos prekės. Pirmiausia pirkėjo akys pamato vaiko higienai reikalingus daiktus: muilą, dantų pastą, šepetukus, šampūnus... Dar žingsnelis, ir kviečiama rinktis visa, kas reikalinga vaikui aprengti, išmaudžius jį vonioje. Pirkinių krepšelis pasunkėjo, bet jame dar

pakankamai vietos viršutiniams rūbams — siūtiems, megztiems, šiltiems, vėsiems. Taigi, perėjus išilgai parduotuvę, galima aprengti vaiką, kaip sakoma, nuo galvos iki kojų.

Pirkėjo čia laukiama. Atėjo lygintoja, truputį suglamžytus rūbelius nukabino nuo kabyklų, ir po minutės kitos jie buvo vėl mieli akiai. Kita paslauga irgi verta pagyrimo. Pirkėja pamatavo berniukui švarkelį ir taip norėjo jį nupirkti, bet buvo per ilgus rankovės. Pardavėja patarė čia pat, parduotuvės bufete, išgerti sulčių, suvalgyti ledų ar pyragaičių, o per tą laiką parduotuvės siuvėja nemonkamai pataisys rūbą.

Prekybos salėje dirba 21 pardavėja. Kiekviena iš jų per mėnesį parduoda prekių maždaug už aštuonis tūkstančius rublių. Vienam kvadratiniam metrui prekybos salės ploto tenka 450 rublių prekių apyvartos. Tačiau parduotuvėje nesijaučia didelio komercinio krūvio. Joje — savitarna. Z. Šiulienė

LIETUVOJE RUNGTYNIAVO SOCIALISTINIŲ ŠALIŲ LAKŪNAI

A. Juškos nuotraukoje — TSRS rinktinės nariai J. Kairys ir R. Paksas [dešinėje].

Dešimt dienų Vilniaus aeroklubo bazėje Kyviškėse, vos tik prašviesėdavo apniukusi padangė, į orą kilo sportiniai lėktuvai. 50 pajėgiausių pilotų iš socialistinių šalių demonstravo savo meistriškumą. Paaiškėjo nugalėtojai, įteikti apdovanojimai.

Varžybos, kurioms trukde tik kaprizingi orai, vyko sklandžiai, buvo gerai organizuotos. Kaip ir buvo laukta, pagrindiniai lietuvių lakūnų varžovai buvo Čekoslovakijos lakūnai, skraidę naujausios modifikacijos lėktuvais. Šios varžybos buvo generalinė repeticija prieš Italijoje įvyksiantį Europos aukštojo pilotazo čempionatą. Lėktuvų

8

sporte labai sunku prognozuoti, bet po šių varžybų aišku, jog aukščiausių apdovanojimų sieks kelios komandos.

Lietuvoje — senos aviacijos tradicijos, sukaupias varžybų organizavimo patyrimas. Respublikoje aviacijos sportui skiriamas didelis dėmesys, todėl išauga ir gabūs meistrai. Puikus lakūnas buvo Stepas Artiškevičius. Į šalies rinktinę jis atėjo jau tinkamai pasiruošęs. Jį išugdė treneriai respublikos aeroklubo. Ir dabar aukštą meistriškumą demonstruoja J. Kairys, R. Paksas, kiti.

Visoje šalyje, beje, ir Lietuvoje, aktuali merginų lakūnų problema.

SUSITIKIMAI

Ačiū, tau, Lietuva...

— Diena prasideda mūzomis, — nusijuokiau, palydėdamas grupę Amerikos lietuvių į Meno darbuotojų rūmus.

Buvo dar tik dešimta valanda ryto, kai iš Inturisto autobuso, sustojusio Kutūzovo aikštėje, išsilapino mūsų svečiai. Išsimėtę po du — tris, jie neskubėdami ėjo aikšte ir plačiai žvalgėsi į Vilniaus senamiesčio aplinkinius mūrus, kažką įdomaus vieni kitiems parodydami.

— Per visą gyvenimą pirmą kartą į koncertą einu ryte. Kad tik vakare nereikėtų verksti, — jau kylant rūmų laiptais, kalbėjo Nastazija seseriai Elizabetai.

— Argi neverkėm? Ir ryte, ir vakare. Niekas toje Amerikoje mūsų nelaukia. Tušti namai ir vienvė. Verksim, sesul, verksim dar ne kartą, o labiausiai, kai reikės išvažiuoti.

Žmonių ne tiek daug ir todėl visi susirinkome mažesnėje rūmų salėje. Svečiai susėdą į kėdes, tačiau taip sukeltas šurmulyš greičiai nuščiuva. Stojusi tyla lyg ragina greičiau pasirodyti mūzas. Štai niekur nesiskiriančios seserys Elizabieta ir Nastazija. Štai jauniausioji Rūta ir jos motina Donata. Ant kraštutinės kėdės susikaupęs sėdi Pranas. Stebėdamas svečius neiškart pareigiu, kai priešpriešais išėjo aktorius Romutis Rimeikis.

— Labas rytas, — pasisveikina jis, — ir po nedidelės pauzės pasako, kad paskaitys poetų Balio Sruogos ir Arvydo Ambraso pluoštelį eilėraščių.

Aš jau girdėjęs aktorių. Gal, sakau, būtent todėl neiškart paklustu jo deklamavimui, o įsiklausiau į savo paties mintis. Tai va, ir šie sengalvėliai buvo jauni, tokie ir dar jaunesni, kaip eiles skaitantis aktorius. Ir jie pirmą kartą į burną įsidėjo duoną, išaugintą Lietuvos laukuose, taškė lietuvių, braidžiojo

balas, skynė žolynus ir, prisiglaudę prie motinų, pasakodavo, kuo jie bus, kai užaugs ir bus dideli. Jų gyvenimo pradžioje viskas buvo čia. Net svajonės, kurias nešiojo savo galvose, juos labiausiai rišo su Lietuva, su tėvyne, įtikinėdamas, kad jų gyvenimas, jų darbai ją išgražins, išpuoš, padarys gražesne ir geresne. Vargu ar kas iš jų, kai dar jiems buvo reikalingos motinų rankos, kai reikėjo ištaškyti visas balas, vargu, sakau, ar kas iš jų galvojo apie tą dieną, tą DIENĄ, kuri atskirs žmogų nuo gimtojo slenkščio, o kartu su juo — ir nuo Tėvynės.

O Romutis Rimeikis vis dar skaito Lietuvos poetų eiles ir tyloje jo atidžiausiai klausosi Amerikos lietuviai. Girdėjau, kaip dažnai dabar jie pasako, kad Amerika — jų antroji tėvyne. Antroji? O štai aš, o štai R. Rimeikis neturime antrosios. Turime tik vieną, vienintelę — nuo lopšio ir visam gyvenimui. Ir man labai knieti sužinoti, kas visgi iš mūsų laimingesni, ar net ir turtingesni — šie, sengalvėliai Amerikos lietuviai, turintys pirmą ir antrą Tėvynę, ar mes — visam gyvenimui turintys tik vieną, tik Lietuvą?

Bet gal užteks šitaip. Dar daug neišartos žemės, kurioje mūsų laukia darbas, kad geriau suvoktume lietuvių kelius po pasaulį ir kad dar labiau išmoktume branginti Lietuvą, va šita, kuri gimdo poetus ir aktorius, ir kurių balso taip godžiai klausosi svetimuos kraštuose gyvenantys tautiečiai.

Ačiū tau, Lietuva, kad esi man vienintelė, kad man nereikia ateiti pas tave iš svetur. Ir jeigu kas įtikintų, kad kažkur yra gražesnių mūzų, tai žinok, kad tuo nepatikėsiu. Ir sakau — tegu kiekvienam pasaulyje žmogui gražiausias būna gimtojo krašto mūzos.

Pranas Karlonas

KAD DIRBANTIEMS BŪTŲ LAIKO

Laiškai, perlaidos, kitos pašto siuntos kasdien iškeliauja iš Zarasų ryšių mazgo. Prieš kurį laiką šias ryšių paslaugas žmonės dažniausiai atlikdavo darbo metu.

Dabar rajono ryšiniai darba pradeda nuo aštuntos valandos ryto, dirba ir per pietų pertrauką. Telefonas ir telegrafas veikia visą parą. Sitoks darbo laikas parankesnis, nes rytą arba per pietus kiekvienas gali pasiūsti registruotą laiską, siuntinį, perlaidą, gauti kuri kitą pašto patarnavimą. Pertvarkė darbo laiką ir kaimo ryšių skyriai. Dabar pasidarė daug patogiau žemdirbiui. Be to, visi ryšių skyriai dirba be pietų pertraukos.

Zarasų rajone veikia dešimt taupomųjų kasų. Sešios jų yra kaime. Dabar, kai pakeistas darbo laikas, jų paslaugomis naudosis dar daugiau rajono gyventojų. Kaip parodė Zarasų centrinės tau-

pomosios kasos apskaičiavimai, interesantų prieš darbą ir po darbo miesto kasose padaugėjo 10—15 procentų. Vadinas, darbo laiko pertvarkymai žmonėms yra parankus.

Ta patį gali patvirtinti ir ryšinių kaimynai—Zarasų buitinio gyventojų aptarnavimo kombinato darbuotojai. Siuvyklos, mezgykla, radijo ir televizorių, laikrodžių taisyklos ir kitos įmonės taip pat dirba 23—valandomis ilgiau. Šiuo metu naujai dirba visos buitinio aptarnavimo, prekybos įmonės, vaikų lopšeliai-darželiai, pasų stalas, butų valdyba ir kitos aptarnaujančiosios organizacijos. Žmogus nėra priverstas darbo metu tvarkyti savo asmeninių reikalų, nes juos gali atlikti prieš darbą arba po darbo.

A. Vaičiūnas
Laiškininkas

Zarasai

STATO BENDRABUTĮ

Akmenės rajono tarpkolūkinė statybos organizacija stato Viekšnių 7-osios kaimo vidurinės profesinės technikos mokyklos 229 vietų bendrabutį su valgykla. Meistro Alberto Kovieros vadovaujami statybininkai išpareigojo naują mokleivių bendrabutį atiduoti naudoti mokslo metų pradžioje, rudenį.

Vilnius, 1983 rugpjūčio 15.

E. Ganasauskas

ISPŪDINGA ŠVENTĖ

Zyguoja Lietuvos sportininkai.

Spalvingai papuošta svarbiausioji šalies sporto arena — V. Lenino centrinis stadionas. Liepos 21 dieną čia iškilmingai atidarytos VIII TSRS tautų vasaros spartakiados finalinės varžybos.

Susirinkusieji ilgais plojimais sutiko H. Alijevą, M. Gorbačiovą, G. Romanovą, D. Ustinovą, V. Vorotnikovą, N. Ryžkovą, K. Rusakovą, M. Zimianiną.

Šventėje tarp garbės svečių — tarybinio fizikultūrinio judėjimo veteranai, pagarsėję čempionai, gamybos pirmūnai, visuomenės atstovai. Tribūnose — Maskvoje akredituoti daugelis šalių diplomatiniai atstovybių vadovai, Tarptautinio olimpinio komiteto prezidentas Ch. A. Samarančas, tarptautinių sporto federacijų vadovai, sporto ministrai, nacionalinių sporto organizaci-

jų vadovai, daugelio šalių olimpinio komiteto prezidentai.

Išbėga iš aikštės šokėjai, ir rūsti, nerimą kelianti muzika atgaivina atmintyje ugningus Didžiojo Tėvynės karo metus.

Kareiviai įneša į areną kautynių šlovės apgaubtas kovines vėliavas. Motociklininkų eskorto lydimas, važiuoja šarvuotasis transporteris su šventa Pergalės vėliava.

Sąjunginių respublikų atstovai su ryškiais tautiniais drabužiais išeina į stadiono žaliąją veją ir nuoširdžiai sveikina visus šventės dalyvius.

Skamba fanfaros. Prasideda sportininkų paradas.

Plojimais sutinka tribūnos sportininkų jungtinę koloną su vėliavomis 56 šalių, atsiuntusių savo atletus į spartakiadą.

UTENA STATOSI

Rūpestingai padirbėjo statybos tresto-aikštelės darbininkai, vadovaujami aikštelės viršininko A. Guobio, statydami prekybos centrą naujajame Utenos mikrorajone Aukštakalnyje. Šiomis dienomis priimant objektą jų triušas buvo įvertintas gerai. Dvylikos darbo vietų parduotuvė netrukus pakvies aukštakalniečius.

Tresto-aikštelės kolektyvas dabar stato 450 vietų miesto profesinę technikos mokyklą, kuri atvers duris dar šiais mokslo metais.

UŽTVANKA PRIE MITUVOS

Jurbarko rajone, Mituvos slėnyje prie "Gegužės pirmosios" kolūkio gyvenvietės darbuojasi ekskavatoriai, buldozeriai, Melioratorių brigada, kuriai vadovauja Stasys Bacevičius, rengia didžiulę užtvanką.

— Užtvankus Mituvą, kurios vaga smarkiai pakeitė kryptį, 202 ha plote sutvyluos aštuonių metrų gylio vandens baseinas. Jis taps neišsenkamu šaltiniu. Iš čia laistymo įrengimais gaivinantis vanduo pasieks ūkio daržų plotus, kultūrinės ganyklas. — pasakojo kolūkio pirmininkas Alfonsas Kobišaitis.

KOLEKTYVO ISTORIJA

Kauno "Drobės" vilnos gamybinio susivienijimo kraštotyrininkai, vadovaujami Onos Vensloviienės, jau kelinti metai renka medžiagą, savo kolektyvo istorijai rašo nūdienos metraščių, respublikų draugystės ir socialistinio lenktyniavimo dienoraštį.

San Francisco-Oakland, Cal.

Rugpjūčio 7 dieną Ks. Karosienės pastogėje įvyko LLD 198 kp. susirinkimas. Prieš pora mėnesių mirus kuopos pirmininkui Franui Machuliui, pirmininke buvo išrinkta Konstancija Mugianienė. Šios dienos posėdį pravedė Violet Taraskienė. Užrašų sekretorė M. Mozuraitienė skaitė praėjusio posėdžio protokolą, kuris buvo priimtas. Finansų sekretorė Ks. Karosienė pateikė finansų raportą ir pabrėžė, kad kuopos išdaz galima sakyti yra apytuštis. Bet priminė, kad rudeniniui spaudos fondui po \$50 dėl "Laisvės" ir "Vilnios" užteks. Daugiau šiame posėdyje skubotų kuopos reikalų nesiradus, o šios dienos posėdyje turime dvi žymias gimtadienių celebrantes — viešnią iš Lawrence, Mass., Afemiją Kodienę ir mūsų Kastanciją Mugianienę. Bet pirm pradėdant kalbėti apie gimtadienius, tvarkos vedėja Taraskienė pakvietė narius minute tylos pagerbti mirusį kuopos pirmininką Frank Machulį.

Svečiai Afemija ir Jonas Kodžiai iš Lawrence, Mass., šią vasarą Kalifornijoje pabuvojo kelis mėnesius pas dukrą Janet Hume ir jos šeimą. Svečiai Kodžiai Mass. valstijoje savo laiku buvo veiklūs ir spaudos rėmėjai, tad ir šį kartą savo gimtadienio proga A. Kodienė pateikė \$25 "Laisvės" paramai. Jonas su Afemija Kodžiai veik kiekvieną vasarą pavieši Kalifornijoje, o mes vis laukiame jų atvykstant. Antra jubiliatė tai mūsų miela Konstancija Mugianienė, kuri taip pat pateikė \$25 "Laisvės" paramai. Konstancija yra daug pasidaravus įvairiose organizacijose. Abiem jubiliatėm palinkėta sveiko, darbingo ir ilgo amžiaus ir sudainuota ilgiausių metų. Ogi tenka šioje gražioje sueigoje neužmiršti ir vaišių su dekoratyviniu tortu, kurį pateikė

Konstancijos sesuo Dorothy Machulis. Taip pat radosi nemaža kitų skanių patiekalų, prie kurių prisidėjo narės ir šeimninė Ksavera. Nuoširdi padėka Ksaverai už puikios dienos malonią pastogę ir visą ruošos darbą.

Prieš pora mėnesių teko lankytis Los Angeles ir Redlands, Cal. Los Angeles mieste teko aplankyti slaugymo name sergančius Onelę ir Jurgį Bernotus. Deja, vos grįžus į namus, gavau pranešimą, kad staiga mirė Jurgis Bernotas. Dabartinis Bernotų gyvenimas buvo labai nepatogus, bet Bernotas buvo toks žmogus, kuris apie savo sunkų ir vargingą gyvenimą savo draugams nesiskųsdavo. Jurgio akys visiškai buvo atsikakę veikti, buvo aklas. Tikiuosi, kad apie Bernoto mirtį vietiniai bičiuliai plačiau parašys. Bernotienės sveikata irgi bloga, o ypač jos kojos labai blogos. Be pagalbos pati viena nei žingsnį nebegali paeiti. Bernotai buvę veiklūs, o ypač Bernotienė per daugelį metų veikė įvairiose organizacijose ir taip pat buvo laikraščių vajininkė.

Redlands miestelyje slaugymo name aplankiau Mykolą Pukį, kuris taip pat birželio 17 dieną mirė. Kažkaip vis norėjosi Pukį aplankyti, nes kaip jo žmona Onutė gyva būdama ir sunkiai sirgdama sakydavo, kad jos Mikučiui bus labai didelis sunkumas slaugymo name. Jis jau nebegalėjo su nieku susikalbėti, pats buvo nebylys. Apie M. Pukį ir jo mirtį Vl. Raila gražiai "Vilnyje" parašė, kuris dalyvavo Pukio laidotuvesė.

Dar žodis apie mirusį Antaną Valaitį. Antanas ir Nellie Valaičiai anksčiaus gyveno San Francisco apylinkėje. Jų jaučioje ir draugiškoje sodyboje dažnai įvykdavo mūsų sėkmingi renginiai bei piknikai. Gausiai buvo apgailėta, kai Valaičiai išsikėlė gyventi į Oregon valstiją. Vardu čia esančių N. Valaitienės bičiulių nuoširdi ir gili užuojauta jai ir visai jos šeimai. M. B-tė

Stanley Slonksnis "Comes Home"

On August 23, 1983, the son and daughter of Stanley Slonksnis came to the "Vilnis" office. They had come on a sad mission. They wished to place an obituary notice in the paper about the death of Stanley Slonksnis, their father, whose body they had just brought from Delta, Colorado, Aug. 22nd to be buried at the Lithuanian National Cemetery, in Chicago. They wanted their few remaining friends to know of his passing.

Mr. Slonksnis had lived in Chicago since the age of 25, and the family had lived for many years, both in Bridgeport, and on Sacramento Ave. Then in 1979, Mr. Slonksnis went to live with his daughter, Julia Cundiff, 824 — 1575 Rd., Delta, Colorado 81416. He died at her home, at the age of 95. Despite his years, Mrs. Slonksnis remained mentally alert to the end, and read his "Vilnis" faithfully, with the aid of a magnifying glass. The son and daughter repeatedly told how much he was loved by all his family, and all those who knew him.

Mr. Slonksnis had always dreaded being placed in a hospital or nursing home. He begged his daughter to let him die at home, in the midst of his loved ones, and his wish was carried out. He never

/Nukelta į 10 psl./

NAUJIEMS MOKSLO METAMS

Visus vadovėlius bendrojo lavinimo mokykloms, skirtus naujiems mokslo metams, pateikė respublikinei knygų bazei "Šviesos" leidykla.

— Šiomet išleidome 99 pavadinimų vadovėlius bendru beveik trijų milijonų egzempliorių tiražu, — papasakojo Eltos korespondentui Z. Mikalauskui leidyklos direktorius Jonas Barcus. — Mokyklų bibliotekos gaus paskutinius vadovėlių 8–11 klasėms komplektus. Nuo naujų mokslo metų vadovėliais bus nemokamai aprūpinti visi bendrojo lavinimo vidurinių mokyklų moksleiviai.

Paskaičiuota, kad vienas vadovėlis turi tarnauti ketverius metus. Todėl galime sumažinti pakartotinių leidimų skaičių. Anksčiau vadovėlių spausdinimui sunaudavome daugiau kaip keturis penktadalius popieriaus, o dabar — mažiau kaip pusę. Tai įgalino žymiai padidinti kitos literatūros mokiniams, tėvams bei pedagogams leidimą.

Populiaria "Mokinio biblioteką" šiemet papildys grožinės literatūros kūriniai lietuvių ir rusų kalbomis. Tarp jų — V. Krėvės "Skirgaila", K. Borutos "Mediniai stebuklai", V. Mykolaičio-Putino "Altorių šešėly" ir kitos knygos. Rusų kalba leidžiamas A. Puškino "Eilėraščių", N. Nekrasovo "Eilėraščių ir poemos", A. Tolstojaus "Apysakas ir apsakymus", B. Polevojaus "Apysaką apie tikrąjį žmogų". Dalį serijos leidinių skiriame visuomenei — leisdami klasikų kūrinius, tapome neblogais "Vagos" leidyklos talkininkais. Bibliotekas taip pat papildys poezijos ir drama- Vilnis, 1983 rugpjūčio 15

turgijos kūriniai anglų, vokiečių ir prancūzų kalbomis.

Serijoje "Gyvenimas ir kūryba" šiemet jau išėjo R. Mikšytės knyga "Antanas Baranuskas" ir J. Jasaičio — "Žemaitė". Neliks nuskriausti ir serijos "Žinių pasauly" skaitytojais — jų bibliotekėlėms siūlome V. Galinio knyga "Pažangusis anti-fašistinis sąjūdis lietuvių literatūroje", A. Jarmalos — "Gramatikos žaidimai" ir kitas.

Daug leidinių skirta pedagogams ir mokinių tėvams. Tai pedagoginė-metodinė literatūra, knygos komunistinio auklėjimo, bendrosios pedagogikos ir kitais klausimais. Leidžiamos ir metodinės knygos lietuvių ir rusų kalbų bei literatūrų, istorijos, geografijos, matematikos, fizikos, biologijos, kitų dalykų mokytojams.

Serija "Tėvų biblioteka" papildys A. Chripkovos "Ikimokyklinukų", publicistės L. Pinčiuk knyga "Mano vaikams — vietoje testamentu", pasakojančia apie V. Lenino ir N. Krupskajos vaikystę ir jaunystę. Tėvams skirta ir T. Afanasjevos knyga "Šeimos portretai" — beletrizuotas publicistinis pasakojimas apie šių dienų šeimos problemas.

Iš viso "Šviesa" šiemet išleis 380 pavadinimų knygas 7.4 milijono egzempliorių tiražu. V. T.

PANEVĖŽIO BALDININKAI

Panevėžio baldininkai per mėnesį pagamina apie tūkstantį mokyklinių spintų. Neseniai spintų siunta buvo adresuota į tolimąjį Vietnamą. Metų pabaigoje tokių pat spintų bus išsiųsta į Mongolijos mokyklas.

/Atkelta iš 9 psl./

spent one day in a hospital or nursing home. He died peacefully and without pain, and his body was brought back to be buried at the Lithuanian National Cemetery, as he had requested. The son and daughter flew back to their respective homes, immediately after the burial.

Survivors include: daughter, Julia Cundiff, of Delta, Colo.; son Victor, of San Jose, California; 7 grandchildren and 3 great-grandchildren.

May he rest in peace, "home at last," among relatives and friends at the Lithuanian National Cemetery.

Nellie

Anna Jacobs "Thank You"

Mrs. Anna Jacobs, our energetic 92-year old great grandmother was in the hospital for about two weeks. While there, she was so pleased to receive many cards and letters, not only from Chicago, but other areas as well.

Because she is unable to thank everyone individually, because of poor eyesight, and because some of the cards bore no return address, she asked that we express her deep appreciation through the "Vilnis." She wanted to let everyone know how much it meant to her to know that she had not been forgotten. She said she is sure that helped speed her recovery. She did look great!

When Anna Jacobs came to the Women's Cultural meeting, August 16th, she was astonished that the meeting had been called off on account of heat, because she has the longest distance to travel, and is also the oldest member.

Ordinarily, Mrs. Jacobs comes to all the meetings by bus, but this time, John Pateckas drove her because she had three large bags of her home grown tomatoes to donate to friends, and had only recently come home from the hospital.

About five other members showed up for the meeting and they, too, were disappointed; however, all received some of Mrs. Jacobs tomatoes so, at least, they did not have to go home empty handed. We all thank Anna for her generosity!

John Pateckas brought Mrs. Jacobs back home despite her protestations that "she could home home by bus", because she wanted to make sure that we would not forget to put in her "thank you" in the Vilnis. So, again, A VERY GRATEFUL "THANK YOU" FROM MRS. JACOBS TO ALL THOSE WHO REMEMBERED HER.

Nellie

AS I SEE IT

NELLIE DE SCHAFF

DEATH KNELL FOR MARCOS?

Pres. Ferdinand Marcos, of the Philippines, may have thought that the assassination of popular opposition leader Benigno S. Aquino, Jr. might secure his position, but it might well prove the death knell for Marcos.

When former Senator Aquino decided to return to his native Philippines, after a three-year exile in the United States, because of the critical and worsening economic conditions, the massive corruption of the government, and the

increased repression of human rights under the Marcos regime, he realized the great danger of assassination, but he felt he had to be with his people in their struggle for democracy.

Minutes after the China Airways plane touched ground at the Manila International Airport, and Aquino stepped out, the door was slammed shut behind him. Three security guards rushed forward. Moments later, a volley of shots rang out, and as the horrified spectators rushed to the windows, they saw two bodies lying on the runway — the body of Aquino, and the body of the "alleged" assassin.

BODY LIES IN STATE AT HOME

The body of the 50-year old former Senator was brought to his bungalow home in suburban Quezon City 17 hours after his assassination. He lay in state in the family living room, still in the blood-stained clothes he wore when he was killed. The wounds were left untouched because his mother "wanted the world to see what the Marcos government had done to her son."

While condemnation and shock flowed from political leaders — according to the Chicago Sun Times, Aug. 24) — "it was the U. S. reaction that was troubling the Marcos regime most. Government-controlled television and radio repeatedly referred to reports indicating the slaying would not alter Pres. Reagan's planned visit to the Philippines in November."

Nearly one million Filipinos, wearing black armbands — marched behind the flag draped casket carrying Aquino's body, still clad in the blood-soaked clothes he wore when he was shot — from the family home to a nearby Catholic church. Afterwards, the body was taken to Mr. Aquino's hometown of Tarlac, to be returned to Manila for burial.

SHARING THE BLAME?

Alex Escamado, publisher of the San Francisco-based Philippine News, blamed the Reagan Administration's support of Marcos for setting the stage for Aquino's death. He said, "Marcos believed Reagan and his Administration would not really give a damn about what happened to Aquino. If Marcos had felt there would be adverse effects on economic and military assistance, that he desperately needs to maintain his power, he would not have taken the risk or dared to kill Aquino."

He forwarded a telegram to Pres. Reagan, urging him to cancel his planned trip to Manila in November.

UNANSWERED QUESTIONS

Although Marcos has denied any government complicity in the killing of Aquino, and has offered a \$45,000 reward for information on his killer, Mrs. Aquino remains unconvinced, and has the following questions:

Why were there only three security guards in view of assassination threats? and WHO were the security guards? They disappeared soon after the shooting.

How did the "alleged" assassin — (also killed) — know the flight Aquino was on, because he was traveling under an assumed name, and the family kept the flight information secret until barely 20 minutes before the plane landed? Also, reservations had been made on another flight under Aquino's

real name, and the flight was to arrive about the same time.

How did the killer know where Aquino was to alight, so as to synchronize his appearance at the precise moment Aquino stepped onto the landing? Photographers had been told Aquino would be taken out through a passenger chute, but the three security guards quickly rushed down a side stairway.

After shooting the alleged assassin — (who was already unconscious on the ground) — why did an airport security man empty his rifle clip into the man's body? (Many believed the "alleged" killer was himself a "dupe" or "fall guy.")

Another question that puzzled Mrs. Aquino. Why was Aquino's body rushed away after the shooting, while the "alleged" assassin was left on the ground for viewing by reporters a FULL FIVE HOURS LATER?

Also, how did the 5 foot 7 inch alleged killer shoot a bullet on a downward angle into the skull of Aquino, who was several inches taller?

These, and many other questions will have to be answered by an IMPARTIAL INVESTIGATIVE body if Marco's credibility is to be preserved.

BRUTALIZATION OF A NATION

During World War II, TV viewers were shocked and revolted, at the sight of live cats being used for target practice on a dart board by the nazis. We were informed that this brutalization of a nation was essential to enable them to perpetrate unspeakable atrocities against the Jews, and prisoners of other occupied countries.

No less revolting now, is the practice of shooting dogs for "so-called" experimental research in the nation's military medical schools here in America.

According to Col. Richard Simmonds, veterinarian of Bethesda laboratory, "dogs are anesthetized, then shot in the hindquarters while suspended in nylon mesh slings. The wounds are then treated by surgeons and medical students, who later kill the dogs with anesthesia overdoses."

Many doctors who had served in Korea and Vietnam denounced the need of such research in treating gunshot wounds. After an angry outcry from humane societies and animal lovers, Def. Sec. Caspar W. Weinberger has now said that the shooting of dogs for experimental research will be stopped. They had planned shooting anesthetized dogs at a new firing range in Bethesda, Md. next month, presumably for "training doctors in treating gunshot wounds."

ALL EARTH IS ALIVE AND AKIN

In the July, 1983 Peace Newsletter, the above heading appeared in an article by Ed Kinane, in which he quoted Linda DeStefano, of "Earth Companions."

"We have been socialized to treat animals as objects for our use rather than beings with intrinsic value and rights. It is easier to exploit what we depersonalize. Objectification and exploitation of animals parallels the objectification of women and cultural minorities."

Kinane continues: "To objectify, is to turn creatures into things . . . objects without thought, without right, without need, without feeling. Our modern penchant for ob-

jectification is the major obstacle to peace and justice on this bleeding planet.

"Insofar as the objectification of any kind of creature is routinely sanctioned, the callousness of a culture grows.

"What we do to defenseless animals in laboratories and factory farms, the nazis did in prison camps to defenseless minorities. Their medical experiments, presided over by doctors and scientists, were a direct extension of standard laboratory procedure. Only that time, the lab animals were Jewish or homosexual, or leftist, or other 'lesser folk'.

"In some nazi camps and some research labs, the coldbloodedness is remarkably similar. In each, silent, disenfranchised, incarcerated victims are met by totalitarian power and clinical detachment.

"In both camps and labs, the victims and their tormentors are not so different from each other, nor from ourselves, that we can't consider them our kind. As ecologists keep reminding us, we are all connected. There is no heart beat that is not somehow our own."

MONEY NO INCENTIVE

So. Africa attempts to line "big name" performers, sports figures to bolster its image, and to give legitimacy to its notorious apartheid system.

Roberta Flack, however, refused a \$2.5 million offer to perform at Sun City, Bophuthatswana, South Africa's showpiece.

Diana Ross also turned down a similar offer of \$2.5 million.

They, Harry Belafonte, Sidney Poitier, and others, support the struggles waged by the African people for national liberation, and have said they would not tour South Africa under any circumstances.

Unfortunately many affluent performers — some black — have not been similarly motivated, and have lent their names for exploitation.

A RARE WEEK

It is a pleasure to see one noteworthy feature on TV per week, but a real RARITY to see two. On August 24th, we were treated to a repeat performance of "Crisis at Central High", featuring Joanne Woodward — wife of Paul Newman.

This was a partial documentary showing the terror, the humiliation, and harassment faced by the first nine Negro students trying to integrate the high school at Little Rock, Ark. The actors, story, and direction were superb, and it could hear repeating at least six more times in view of the struggles against integration in our own Chicago.

To the credit of this courageous group, integration is now taken for granted by young Blacks who are following in their footsteps.

THE WEAVERS

It was also a rare treat to watch the Reunion of the "Weavers" after 30 years. There have been many changes in appearance, as one might expect, but the enthusiasm, the warmth, the concern for humanity was as strong as when they enthralled audiences at Carnegie Hall in their much younger days.

It was so sad seeing Lee Hays, with both amputated legs covered

/Nukelta iš 9 psl./

Vilnis, 1983 rugsejo 15

/Atkelta iš 10 psl./

by a blanket, wheeled onto the stage by Ronnie Gilbert, the lone woman singer in the group. Despite Hays frailty, his humor was refreshing and youthful as ever.

The Weavers had not known whether audiences would want to see them after a 30 year absence, but, no sooner had the ad appeared in the paper about their appearance at Carnegie Hall, than calls began pouring in from Chicago, Wisconsin, California. The house was completely sold out in less than a day. They received such a tumultuous ovation that all performers had tears in their eyes. This was such a wonderful occasion, as Lee Hays died nine months after their appearance.

On Oct. 9, Ronnie Gilbert will appear at Chicago's auditorium with Holly Near. This will be a benefit performance for Women's causes. We are certain that this will also be a sell-out, long before the projected date.

Kultūričių žiniai

Nežiūrint, kad spaudoje buvo pranešta, jog Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narių susirinkimas įvyks rugpjūčio 16 d., bet siaučiant tokiai šilimai, 98 laipsniams F., valdyba nutarė susirinkimo nedaryti ir prašė "Vilnies" adm. Nellie De Schaaf, jei draugės paskambins telefonu, pasakyti, kad susirinkimas neįvyks.

Bet atsirado draugių, kurios nepabūgo šilimos ir atsilankė: Onutė Jakubauskienė, Albertina Jakienė, Valerija Samuolienė, E. Bogden, P. Malinauskienė ir H. Pajūnienė. Labai atsiprašome draugių, kad nesuspėjome joms pranešti, jog susirinkimas pasitaisytas. Bet kiek atmenu, pas mus yra tarimas, kad jei oras bus nepalankus ir šilima sieks virš 90 laipsnių, pirmiau paskambinti ir pasitairauti "Vilnies" raštinėje apie susirinkimą.

Manau, kad rugsėjo mėnesį oras bus palankesnis. Prašau visas atsilankyti į susirinkimą rugsėjo 20 d., 12 val. diena, "Vilnies" salėje. Pasitikiu, kad narės supras svarbą ir gausiai atsilankys į šį susirinkimą.

Sekr. J. M-nė

TARP MŪSŲ

— Buvo malonu susitikti su "Gimtojo krašto" vyr. redaktoriumi Vaciu Reimeriu ir jo žmona Danute, keletai dienų stabtelėjusiais Čikagoje. Su Vaciu buvau pažįstama nuo to, kai jis čia lankėsi prieš dešimt metų. Šį kartą teko susipažinti su jo žmona. Abu džiaugėsi viešnagė Amerikoje, tik liūdėjo dviejų metų sūnelio, kuris Vilniuje paliko pas Danutės mamą.

— Šnekantis su Bertha Rasins, ji nustebė, kad aš nesu buvusi pas Anna Jokubauskienę. Rugpjūčio 19 d., penktadienį, su Lou ir nuvykom pas šią pažangią veteraną. Puičiai ji įsirengusi savo gražioje rezidencijoje. Nežiūrint kad jau 92 metų, bet vis tiek jos daržas pilnas daržovių, vaisinių krūmų bei vaismedžių. Pasišnekejome, pasivažiavome. Buvo maloni diena praleisti su šia geraširdė moterimi.

— Kaip žinia, Čikagą buvo užgule karščiai. Pranas Vaitkus per tuos karščius taisė savo namo sieną — takpointino. Rugpjūčio 23 dieną Prano ir Antonetos Vaitkų buvo 43-čiosios vedybinio gyvenimo metinės. Atžymėjo jas sočia Vilnis, 1983 rugsėjo 15

Atviras laiškas "Vilnies" redakcijai

Gerb. draugai:

Gavau Jūsų laiškutį, kuriame klausiate, kodėl dažnai savo laiškuose rašau apie tą mūsų miesto senosios kartos apolitinį klubą, kuriame keli dypukai su keliais senosios kartos blogos valios seniais laukia, kad Klubas "nusikaputitų" ir jiems liktų pasidalyti Klubo pinigai. Toliau laiškutyje klausiate, nejaugi mūsų mieste nėra rimtesnių organizacijų, kad apie jas nieko neprisimenu savo laiškuose.

Taip, mieli draugai, pasakysiu atvirai, kad lietuviškų rimtesnių organizacijų mūsų mieste nebėra. Prieš kelerius metus dar turėjome Lietuvių Darbininkų Literatūros kuopą. Bet kai pasenę nariai ėmė mirti ir belikom keturi po I Pasaulinio karo imigracijos seniai, kuopą likvidavome. Žinoma labai pergyvenome, bet kągi, — kitaip negalėjo būti.

Dypukai turi net kelias lietuviškas "vaduotojiškas" organizacijas, bet jos kiek nors rimtesniam žmogui nėra rimtos. Mes, keli likę laikraščio "Vilnies" skaitytojai, kai kurie nueina į jų organizacijų viešus mitingus bei parengimus žingeidumo sumetimais kad, išėjus pasišypsoti kaip jie "laisvina", kaip eiliniams dypukams pumpuoja į galvas antitarybinę bei antikomunistinę propagandą. Žinoma, tai šlykštu klausytis, bet tuo pačiu metu įdomu, kokio kvailo razumo yra žmonių.

Viename jų viešame susirinkime kažkoks mandrųpypkis nusišnekėjo iki to, kad, girdi, tik jie čia Amerikoje išsaugos lietuvių kalbą ir kultūrą, tik čia Amerikoje liks žmonių sala šnekanti lietuviškai, nes gražioje Lietuvoje prie Nemuno ir Sešupės po dešimties ar dvidešimties metų lietuviai išsigims į maskolius, surusės, o po kokio šimto metų netgi nežinos, kad jie yra buvę lietuviais.

Na, mieli draugai, ar ne įdomu. Įdomu lygiai kaip pasiskaityti juokų laikraštį. Dar įdomiau esti, kai jie pradeda aiškinti, kad Lietuvoje leidžiamos lietuviškos knygos, žodynai, enciklopedija mums emigracijoje apdumti akis, jog Lietuva nerusinama.

Mūsų mieste yra rimtų organizacijų, bet jos nelietuviškos. Ir ne viena, net kelios yra. Man labiausia patinka organizacija "Our Voice". Tai viena iš pažangiausių organizacijų mieste. Turi nuosavą salę, bufetą, didelę skaityklą, biblioteką. Žinoma, organizacijoje viskas angliška. Tačiau kai žmogus nueini, jautiesi kaip tarp savo žmonių.

vakariene restorane. Laimaingo jiems gyvenimo!

— Estelle Bogden ir jos vyras Vince rugpjūčio 20-21 d. savaitgalį praleido pas savo sūnų Wisconsin. Gal ir ilgiau būtų viešėje, bet Vincė atskubėjo Čikagon, kad rugpjūčio 23 dieną galėtų su Lou pabolinti.

— Prenumeratų atnaujinimo vajuus prasidėjo rugsėjo 1 dieną. Vajininkams jau siuntinėjami skaitytojų sąrašai. Kurie dar negavote, šiomis dienomis gausite.

— Gene Wallace, duktė I. F. Baches, gyvenanti 149 W. Montrose Ave., So. Orange, N. J. 07079, prašė, kad jos tėvui "Vilnij" siuntinėtumėm šiuo adresu: Mr. I. F. Baches, White House Nursing Home, 560 Berkeley Ave., Orange, N. J. 07050. Kurie norite jį pasveikinti laiškučiais, galima siųsti irgi šiuo adresu. Nellie

Organizacija visa savo esybe už taiką pasaulyje. Anąkart rinkome parašus po peticija už branduolinio ginklo išaldymą. Buvo miela ir malonu darbuotis. Pririnkau parašų pilną peticijos lakštą. Pasirašė ir lietuvių, jų tarpe net keli naujieniečiai. Vienas senas naujienietis nenorėjo pasirašyti, girdi, tai komunistų išmislas. Daugiausia pasirašė parapijiečių katalikų, ypač turinčių anūku.

— Manai, šiais parašais bus sulaukytas karas? — viena senukė manęs paklausė.

— Bus sulaukytas ar nesulaukytas, valdžia tegul mato, jog žmonės nenori karo, — aš jai pasakiau.

— Aš nebepaisau, sena, bet mano anūkėliai, vargšeliai, jeigu kultų karas, — ji man toliau kalbėjo.

Renkant po peticija parašus, teko susitikti visokių žmonių. Vieni bijojo, kad valdžia už pasirašymą vėliau gali juos areštuoti. Kiti atsiskakė pasirašyti, nes laukia karo, bus proga pasipinigauti kaip buvo per II Pasaulinį karą. O su mūsų apolitinio Klubu nariu dypuku ko tik nesusišpešiau. Jis už rinkimą po peticija parašų ėmė grasinti, kad išduos valdžiai kaip komunistą.

— O aš tave išduosiu kaip fašistą, — jam atkirtau.

Gal neturėjau taip jam sakyti, betgi ar durnas žmogus supras, kai su juo rimtai pradėsi argumentuoti. Bet visgi pasakiau:

— Tai išduok valdžiai ir kardinalą Bernardinį, jis irgi prieš branduolį karą.

Dypukas suglumo, dar niekšu mane išvadino ir nuėjo tolyn.

Tai tokios tokelės, mieli draugai. Mūsų mieste turim rimtų organizacijų, bet bėda, kad jos nelietuviškos. Iš lietuviškų, nors ir nerimta, teturim tik tą mūsų apolitinį Klubą. Tačiau koks jis bebūtų, bet mums senosios kartos lietuviams, lyg savas. Jo svarba yra ta, kad sueinam mes vilniečiai, naujieniečiai, buvę sandariečiai ir šiaip įvairaus plauko žmonės. Bėda su Klubu, kad jo pirmininkas dypukas, apsisitates keliais kitais dypukais ir kai kuriais naujieniečiais. Jis jiems nepavadojamas lyderis. Mes pažangesnių nuotauku seniai Klube mažuma. Taip ir trinamės tame Klube. Skaitytojas

\$20,000 fondas

Į "Vilnies" 1983-1984 metu \$20,000 fondą įplaukė šios sumos nuo 1983 m. birželio 1-os iki liepos 16.

\$100.00

PETER BELLS—St. Louis, Mo.
ELAINE C. FREIMONT — Somerville, Mass.

\$25.00

JEAN E. RIGELY — Milford, Ct.

\$20.00

ANN ATKINS — Huntington Beach, Cal.
CHESTER KENT—Downey, Cal.

\$10.00

MRS. E. J. STANLEY — Warren, N. J.
STASYS GERGALIS — Burlington, N. J.
WALTER POZER — Folsom, Pa.
VICTOR PREIKSA — Delavan, Wis.
MILDRED DE VOS — Baltimore, Md.
NELLIE RIEMER—Delavan, Wis.
DELLA REUTHER—Phoenix, Az.

MIRĖ IR PALAIDOTAS ANTANAS BAUBLIS

Rugpjūčio 19 d. rytą Sofija Baublienė nuėjo į savo mylimo vyro Antano kambarį ir bandė jį pabudinti, bet pasirodė, kad jis užmigęs neatbūndančių miegu — miręs. Netenka aiškinti, kiek skausmo ir sielvarto teko Sofijai pergyventi. Tik vakar kalbėjosi ir planavo, ką veiks sekančią dieną, o jau jo nėra...

Velionis buvo pašarvotas Lack koplyčioje, bet laidotuves tvarkė laidotuvių direktorius P. J. Ridikas.

Rugpjūčio 22 d., 10:30 val. ryto, prisirinko erdvi Lack koplyčia velionio giminių, o ypatingai idėjos draugų. Iš jo artimų giminių buvo atvykęs iš Baltimore, Md., velionio brolio sūnus Edvardas su žmona; žmonos Sofijos giminės: sesers dukros iš Kalifornijos Violet ir Frank Novick ir Eleonora Shultz, sūnus mirusios sesers Paulinos Charles Gasiūnas su žmona iš Wisconsin, taipgi Sofijos brolis Jonas Bartkus su šeima ir kiti giminės.

Laidotuvių direktorius P. J. Ridikas pakvietė solistę G. Giedraitienę padainuoti momentui pritaikintas dainas. Taipgi pristatė tūlą dvasiškį pakalbėti, kuris paskaitė momentui pritaikintą eilėraštį. Pasiūgus apeigoms, laidotuvių direktorius pakvietė dalyvius praeinant pro karstą atsivieškinti su velioniu Antanu. Po to buvo skaitlingo palydovų skaičiaus palydėtas į Lietuvių Tautines kapines, kur vėl kalbėjo Ridikas ir pakvietė žmonos vardu į puikų Green West restoraną pietums, kur visi dalyviai ypatingai šauniai buvo pavaišinti ir tuo būdu padėkota jiems už suteiktas paslaugas laidojant mylimą vyrą ir tėvą bei dėdę Antaną Baublį.

Velionis gimė Lietuvoje prieš 92 metus, Panemunėlio apylinkėje. Į šią šalį atvyko 1913 m., dirbo dailide. Priklausė prie Carpenter unijos. Taipgi buvo nuoširdus "Vilnies" skaitytojas ir rėmėjas. Dalyvaudavo pažangiečių sueigose ir prisidėdavo su pinigiska parama. Jo asmenyje ne tik žmona neteko mylimo, duktė tėvo, bet ir visas pažangus judėjimas neteko ištikimo draugo ir darbo klasės kovų rėmėjo.

Taip baigta Antano paskutinė kelionė. Lai jam bus amžina ramybė, o jo žmonos Sofijos Barkus-Baublienės ir kitų artimųjų prašau ramintis ir tęsti jo nebaigtą darbą.

J. Urmonienė

KATHERINE ZEMIS — Lake Ariel, Pa.

\$5.00

SOPHIE PINTO — East Chicago, Ind.

J. URBONAVIČIUS — Verdun, Que., Canada

HELEN ZEKONIS — So. Boston, Mass.

M. PAUKŠTAITIS—Miami, Fla.

ANTANINA STASKUS — Palo Alto, Cal.

MARGARET VALINCHUS — New Haven, Ct.

ANNA SLOPIK—Easton, Pa.

"ZIGGY" BAKER — Miami Beach, Fla.

MARY GADDIS—Benton, Ill.

JOSEPH SKĖMA — Sterling Heights, Mich.

Dabar įplaukė\$ 395.00
Nuo anksčiau1,537.00
Viso\$1,932.00

Ačiū visiems, kurie prisidėjo prie mūsų fondo sukėlimo. ADM.

Du metai be Adelės Ziksienės

Adelė Ziksienė-Zix

Rugsėjo 17 d. atžymėsime tą skaudų įvykį, tai yra mirtį nuoširdžios pažangietės Adelės Ziksienės. Velionė daug metų gyveno Čikagoje ir dirbo pažangiose organizacijose bei laikraščio "Vilnis" vajuose. Velionės vyras Kazimieras Žitkevičius-Zix per eilę metų ėjo "Vilnies" direktoriaus pareigas ir labai rūpestingai ir sąžiningai atliko savo atsakingą darbą. Jis nesigailėjo aštraus kritikos žodžio, jei matė reikalą...

Adelė buvo ilgametė Amerikos Lietuvių Moterų Kultūros draugijos narė. Teisingiau bus pasakyta, kad nuo įsikūrimo minėtos draugijos iki mirties išplėšė iš gyvųjų tarpo, Adelė buvo jos narė, nežiūrint, kad jau gyveno Kalifornijoje, Redlands miestelyje.

Velionės sveikata palūžo, kai sužinojo, kad jos vienturtės dukrelės sveikata rimtai sušlubavo. Nuo to skaudaus rūpesčio ją ištiko "stroke". Kiek atsigavo, bet neilgam. Antrasis širdies smūgis sustabdė jos kilnios širdies plakimą ir užgesino jos šviesaus gyvenimo liepsnelę.

Nepailgo, mirė ir jos dukrelė, bet jau neteko naujų širdies skausmų pergventi mielai Adelytei. Lai bus

Pasikalbėjus su M. Mažeikiene

Savo laiku daug dirbusi organizacijų renginiuose drg. Marcellė Mažeikienė pastaruoju laiku liko atskirta nuo visų. Priežastis: jos

dukra labai serga ir jau kelinti metai guli ligonės patale. Negalima jos vienos palikti nei valandai. Motina ją slaugo, nes vyras turi dirbti, kad padengtų išlaidas.

Marcella daug nesiskundė, pasakė, kad jos dukra serga, tai ji turi prižiūrėti ir dėl to negalinti niekur dalyvauti. Esanti labai išsilgusi draugų ir organizacinės veiklos.

Ją sutikau A. Baublio laidotuvėse. Aplinka buvo liūdna, bet buvau labai patenkinta, kad turėjau progos pasikalbėti su miela Marcele. Linkiu jai ištvėrmės ir tvirtos sveikatos slaugant šią ligonę.

J. Urmonienė

Priminimas Ex Mainierių klubo nariams

Siuomi dar kartą primenu, kad Ex Mainierių Draugiško klubo nariu susirinkimas įvyks rugsėjo 17 d., 12 val. dieną, "Vilnies" salėje. Kaip kiekviename susirinkime, taip ir šiame bus draugiškas pasivašinimas, kurį pradėsime lygiai 12 val. dieną ir bus tęsiamas iki 1 val. po pietų, po to bus klubo narių susirinkimas. Kurie norite dalyvauti pasivašinime, nevlaukite, būkite 12 val. dieną.

Reikalų turime įvairių ir nemažai, tad svarbu, kad juo daugiau narių atsilankytų ir aptartų klubo reikalus.

Lauksime skaitlingo narių atsilankymo. Sekr. J. M.

abiems Ziksams amžina ramybė, taipgi jų dukrelei. Vilnietė

MIRĖ PETRAS ŠOLOMSKIS

Rugpjūčio 8 d. mirė Petras Šolomskis, sulaukęs 93 metų amžiaus. Velionis Petras buvo čikagiečiams gerai pažįstamas, nes keletą metų jis dirbo "Vilnies" spaustuvėje raidžių rinkėju. Petras buvo plačiai susipažinęs su spaustuvės mašinomis. Bile kas sugesdavo spaustuvėje, jokio kito mechaniko nereikėjo kviesti, jis viską sutaisydavo. Jo darbu "Vilnis" buvo patenkinta, bet grįžus iš "Laisvės" į "Vilni" dirbti Vincui Rudaičiui, Petras vėl išvyko dirbti prie "Laisvės".

Velionis per eilę pastarųjų metų nedirbo, o dar vėliau buvo slaugymo namuose Staten Islande. Prieš tai jis gyveno pas giminaitę Joan Ryan, kuri ir rūpinosi jo laidotuvėmis.

Velionis palaidotas rugpjūčio 11 d. Lawn Memorial Gardens, Iselin, N.J.

Velionis buvo ramaus būdo ir niekur nesiveržė į vadovybę. Dirbo nuoširdžiai ir rūpestingai. Troško, kad pažangūs laikraščiai, kaip "Vilnis", taip ir "Laisvė" juo ilgiau gyvuotų ir teiktų savo skaitytojams tiesos žodį.

Lai jam bus ramu ilsėtis užmigusiam neatbundenčiu miegu, o mes, kurie jį pažinome, gerbsime jo kilnų atminimą ir už gražius ir visuomenei naudingus darbus.

Vilnietė

Malonūs linkėjimai

Gavau laiškutį iš savo pusseserės Helen Bordner-Pažarskaitės, kuriame ji rašo, kad jos visa šeima randasi Arizonoje. Ji prašo perduoti linkėjimas ne tik visai giminei, bet visiems čikagiečiams, ypatingai vilniečiams.

Į Arizoną nuvyko, nes jų sūnus Robertas įstojo į universitetą Tucson, Arizonoje. Pasidžiaugė, kad jis gavęs stipendiją iš jo pamėgtos ledo rutulio žaidimo organizacijos. Robertas nuo pradinės mokyklos dienų pradėjo žaisti ledo rutuliu. Jam labai sekėsi ir turi daug įvairių trofėjų už pavyzdingą žaidimą.

Malonu, kad Robertas tęs studijas. Linkiu jam sėkmės moksle ir atsiekti to, ko jo širdis trokšta.

Kaip greitai H. ir R. Bordner grįš į namus, nerašo. Dėkui, kad nepamiršo parašyti ir perduoti linkėjimus savo draugams.

Walter Slench

PRISIMINUS KILNIOŠ IDĖJOS DRAUGĄ JUOŽĄ BUDRĮ

Juozas Budris

Rugsėjo 24 d. bus trys metai kai negailėstinga mirtis išplėšė iš vilniečių šeimos veiklų ir pasišventusių darbuotojų drg. Juožą Budrį. Jo staigi ir nenujausta mirtis 1980 m. rugsėjo 24 d. sukretė ne tik "Vilnies" kolektyvą, bet ir skaitytojus, nes visi pažino jį kaip darbštų draugą, ir stambų laikraščio rėmėją.

Nežiūrint, kad jau trys metai kai jo nėra gyvųjų tarpe, bet kai apsilankai "Vilnies" įstaigoje, net neįjunti, kaip imi dairytis ar nepamatysi to darbščiojo "Vilnies" namo tvarkytojo.

Velionis Juozas ne tik rūpestingai atlikdavo savo pareigas, bet ir draugiškai su šypsena sutikdavo kiekvieną atsilankiusį į "Vilni" ir jam patarnaudavo. Per eilę metų teko kartu vienoje įstaigoje dirbti, bet nei kartą nemačiau jo pikto ar nepatenkinto. Rodos jis net nemokėjo rūščiau pasakyti kokio žodžio.

Neįmanoma suminėti visi Juozo darbai, bet atėjus tai skaudžiai dienai, kai užgeso jo šviesaus gyvenimo liepsnelė, norisi priminti, kad mažai tokių sąžiningų, rūpestingų ir darbščių draugų yra. Tad jo netekimas yra didelis smūgis visam pažangiam lietuvių judėjimui.

Gyvenime Juozui teko įvairių ir skaudžių įvykių pergventi, bet jis jais nesiskundė ir paklaustas tik nusišypsodavo ir pasakydavo, kad tas viskas praėjo ir nereikia prisiminti. Vilnietė

MIRUS

Antanui Baubliui

Reiškiame gilią užuojautą liūdinčiai žmonai Sofijai, dukrai Bronice Clark, anūkei Dolores, anūkui Robertui, velionio brolio Edvardo sūnams Leonardui ir Edvardui ir jų šeimoms, taipgi kilnios idėjos draugams. Žinokite, kad ir mes kartu liūdimė netekę mielo kilnios idėjos draugo:

A. ir P. Druseikai	A. Bacevičienė
B. Rašinskienė	A. Grina
St. Strong	O. Jakubauskienė
St. Chapas	M. Mažeikienė
A. Chapas	F. Puodžiukas
J. Pateckas	V. Samuolienė
M. Bagdonas	V. ir W. Wrobel
M. Tampkins	J. Urmonienė

P. Valenta

WILLOW SPRINGS, ILL.

MIRĖ

Anton Baublis

Mirė 1983 m. rugpjūčio 19 trečią valandą ryto, sulaukęs 89 metų amžiaus. Gimė Lietuvoje, Panemunėlio mieste. Amerikoje išgyveno 70 metų.

Paliko dideliame nuliūdimė žmoną Sophie, pagal tėvus Bartkus, dukrą Bernice Clark, anūkę Delores, anūką Robert, brolio sūnus Edward ir Leonard Baublis, jų šeimas ir kitus gimines, draugus bei pažįstamus.

Laidotuvės įvyko rugpjūčio 22. Palaidotas Lietuvių Tautinėse kapinėse. Laidotuvėmis rūpinosi Paul J. Ridikas, 3354 So. Halsted Street, Chicago, Ill., telefonas 927-1911.

GULFPOR, FLA.

Mirus

Maria A. Juozentienei

Reiškiame širdingą užuojautą velionės dukroms Helen, Delores, Ruth, sesutei Ellen ir jų šeimoms.

A.L.D.L.D. - 45 KP.
VALDYBA IR NARIAI
St. Petersburg, Fla.

CLEARWATER, FLA.

MIRUS

Antaninai Jocienei

Reiškiame širdingą užuojautą velionės sūnams Jonui, Vitui, Albinui ir jų šeimoms bei kitiems giminiams.

A.L.D.L.D. - 45 KP.
VALDYBA IR NARIAI
St. Petersburg, Fla.